

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM
FELSEFE DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
(10 VE 11. SINIFLAR)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2024

İÇİNDEKİLER

1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.3. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI	10
1.4. FELSEFE DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI	10
1.5. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	11
2.FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN FARKLI SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÜNİTELER	13
10. SINIF	13
11. SINIF	45
EKLER	67

1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Felsefe; varlık, bilgi ve değer alanlarında gerçekleştirilen, kapsamlı, bütünlükçü ve rasyonel bir sorgulama etkinliğidir. Felsefe bu yönleriyle bilim, din ve sanat gibi alanlardan farklılaşmaktadır. Bilgelik sevgisi anlamına gelen felsefenin temelinde bilgi arayışı ve sevgi bulunmaktadır. Sevilen ve aranan şey olan bilgelik, bu rasyonel etkinliği değerli ve anlamlı kılmaktadır. Bilgeliği arayış; hayret ve merakla başlayan, sorularla devam eden, sorgulamalar neticesinde üretilen düşünce ve yeni sorularla ilerleyen bir süreçtir. Felsefeyle tanışmış insan; düşünebilen, sorgulayabilen, eleştirebilen, üretebilen, bilgiyi eyleme dönüştürebilen, yaşadığı çevre ve toplumdaki sorunları fark edip bu sorunlara çözüm önerebilen, farklı görüş ve düşüncelere karşı açık olabilen, hayatı daha anlamlı hâle getirebilen bir karakter geliştirir. *Felsefe Dersi Öğretim Programı* geliştirilirken öğrencileri bu niteliklerle donatabilecek bütüncül bir yaklaşım temel alınmıştır. Bu bütüncül program, felsefenin teorik temeli üzerine inşa edilen daha işlevsel ve hayata dönük bir yapıya sahiptir. *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nda genel olarak felsefenin hayatla bağına merkeze alan dersler aracılığıyla öğrencilerin felsefe alanına ilişkin genel bir donanıma sahip olması; felsefi düşünme, felsefi sorgulama, felsefi okuma, yazma ve tartışma becerileri yoluyla felsefi bilgiyi içselleştirmesi, gündelik hayat problemlerine ilişkin felsefi yaklaşım sergileyebilmesi, felsefi bilgiyi kullanabilmesi ve felsefe yapabilen bireyler olarak yetişebilmesi amaçlanmaktadır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'yla öğrencilerin

1. Felsefe alanındaki kavram, soru ve problemleri günlük hayatla ilişkilendirerek açıklamaları,
2. Felsefi kavram, soru ve problemleri bağlamına uygun yazılı ve sözlü olarak kullanmaları,
3. Günlük hayat problemlerini ve güncel konuları felsefi bakış açısıyla yazılı ve sözlü olarak değerlendirmeleri,
4. Görüş ve argümanlarını felsefi alana uygun, tutarlı ve geçerli biçimde temellendirmeleri,
5. Felsefi görüş ve argümanları tartışmalarda kullanmaları,
6. Metinleri, felsefi açıdan analiz edebilmeleri ve ilgili konularda felsefi metin yazmaları,
7. Farklı düşünce, görüş ve argümanlara açık ve saygılı biçimde, etik ilkelere uygun felsefi tartışma yapmaları,
8. Kişisel ve toplumsal hayatında sorgulamalar yaparak ve disiplinler arası ilişkiler kurarak felsefi düşünce ortaya koymaları,
9. Felsefi görüş ve argüman oluşturmada değerleri içselleştirdikleri bütüncül bir bakış açısına sahip olmaları,
10. Sosyal-duygusal öğrenme, okuryazarlık, üst düzey düşünme becerilerini ve değerleri felsefe alan becerileri ile bütünlükçü olarak kazanmaları amaçlanmaktadır.

1.2. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Bu öğretim programının uygulanma sürecinde dikkat edilmesi gereken genel ve program bileşenleri özelinde açıklanan esaslar şunlardır:

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni" temel alınarak yapılandırılmıştır. Bu ortak metin dikkate alınarak derslerin tasarlanması, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin planlanması ve materyallerin hazırlanması gerekmektedir. Bütün eğitim ve öğretim faaliyetleri, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni"nde yer alan öğrenci profiline ulaşılmasını sağlayacak biçimde planlanmalı ve yürütülmelidir.
- *Felsefe Dersi Öğretim Programı* kademeli olarak uygulanacağından bir önceki kademeyle ilgili ön öğrenme eksiklikleri zümre öğretmenlerince tespit edilir; bu eksiklikleri gidermeye yönelik içerik, eğitim öğretim yılı başında zümre toplantılarında karara bağlanır ve eğitim öğretim sürecinde uygulanır.
- Öğretim programının öğrenme çıktılarının yapılandırılmasında felsefe alan becerileri temel alınmıştır. Ayrıca her bir öğrenme çıktısı için süreç bileşenleri belirlenmiştir. Bu süreç bileşenleri, öğrenme çıktısına ulaşılmasını sağlayan temel unsurlardır. Bu nedenle her bir süreç bileşeninin öğrenciler tarafından eksiksiz biçimde deneyimlenmesi sağlanmalıdır.
- Öğretim programında filozoflara ve düşünörlere yer verilmiştir. Biyografileri verilirken ezber yönteminden kaçınılmalı, bu kişilerin söz konusu alana katkılarına ve ortaya koydukları eserlere vurgu yapılmalıdır.
- Ders kitabında, öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi ve beceriye uygun olacak biçimde millî kültürümüzün ve değerlerimizin yansıtıldığı içeriklere öncelik verilmelidir. Bu öncelik, programda yer alan filozofların ve düşünörlerin eserlerinin okutulmasında da gözetilmelidir.
- Öğretim programındaki ünitelerin işleniş sırası ve ünitelere ayrılan süre belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenleri tarafından öğrenci düzeyleri, ülke genelinde yapılan ölçme değerlendirme takvimi ve çevresel şartlar dikkate alınarak planlamalar yapılmalıdır.
- Eğitim ve öğretim süreçlerinde Türkçenin doğru ve etkili kullanımına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilmelidir.

Programlar Arası Bileşenler

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*, bütöncöl program anlayışına uygun olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle program genelinde öğrenme çıktılarının yanı sıra her bir üniteye sıralanan programlar arası bileşenler olan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ile okuryazarlık becerilerinin de öğrencilere kazandırılması amaçlanmaktadır. Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin programlar arası bileşenleri de kazanabileceği şekilde işe koşulmalıdır. Bu süreçte programlar arası bileşenlerin öğrenme sürecinin doğal bir parçası olmasına dikkat edilmelidir.
- Programlar arası bileşenler, öğrencilerin hayat ile felsefe arasında bütöncöl bir gelişim doğrultusunda bağ kurabilmesine, sadece bilgi düzeyinde değil değer temelli duygu ve davranış geliştirebilmesine, hayatı anlamlandırabilmesine ve her alanda üreten bir birey olmasına hizmet etmektedir. Bu nedenle programda belirtilen her bir bileşenin tasarlanan uygulamalar aracılığıyla öğrenciler tarafından hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri

- Programın temel öğelerinden biri olan dersin hedefleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan öğretim programlarında öğrenme çıktısı olarak ifade edilmektedir. Öğrenme çıktıları, öğretim programında yer alan ünite kapsamındaki içerik bilgisinin ilişkili alan becerileri ya da kavramsal beceriler ile birleştirilmesi yoluyla

oluşturulmaktadır. Öğrenme çıktılarının süreç bileşenleri ise bu çıktılara ulaşılma sürecinde öğrencilerin deneyimlemesi gereken adımlardır. Öğrenme çıktıları yapılandırılırken içerik bilgisi doğrultusunda beceri ve süreç bileşenlerinde uyarlamalar yapılabilmektedir.

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nın öğrenme çıktıları oluşturulurken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer verilen sosyal bilimler alan becerilerinden "Felsefi Sorgulama", "Felsefi Düşünce Ortaya Koyma" ve "Felsefi Muhakeme" ile bunların ilgili bütünlük becerileri temel alınmıştır. Öğrenme çıktılarının en az birinde bu alan becerileri ve ilgili bütünlük becerileri işletilmiştir.
- "Felsefi Sorgulama" alan becerisi 5, "Felsefi Düşünce Ortaya Koyma" alan becerisi ise 3 bütünlük beceriden oluşmaktadır. Bu alan becerilerinden ilki 10. sınıf 1. ünite öğrenme çıktısı, ikincisi ise 11. sınıf ünitelerinin son öğrenme çıktıları yazılırken dikkate alınmış ve burada alan becerilerine ait bütünlük becerilerin hepsi işlenmiştir. Söz konusu öğrenme çıktılarının yazımında ilgili alan becerilerinin adı, süreç bileşenlerinin yazımında ise ilgili bütünlük becerilerin adı uygun biçimde kullanılmıştır.
- "Felsefi Muhakeme" alan becerisi, 4 bütünlük beceriden oluşmaktadır. Bunlardan "Felsefi Problemleri Anlama", "Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme" ile "Felsefi Metin İnceleme" bütünlük becerileri 10. sınıf 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. ünitelerin öğrenme çıktıları oluşturulurken göz önünde bulundurulmuştur. Alan becerisi ile bütünlük becerilerin adları uygun biçimde, sırasıyla öğrenme çıktılarının ve süreç bileşenlerinin ifade edilmesinde yer verilmiştir.
- "Felsefi Muhakeme" alan becerisinin bütünlük becerilerinden "Yorumlama" 10. sınıf 2. ünitenin öğrenme çıktısı, "Felsefi Problemleri Anlama" ise 11. sınıfın bütün ünitelerinin birinci öğrenme çıktıları oluşturulurken işe koşulmuştur. Bu öğrenme çıktılarının yazımında ilgili bütünlük becerinin adı, süreç bileşenlerinin yazımında ise ilgili bütünlük becerilerin süreç bileşenlerinin açıklamaları uygun biçimde kullanılmıştır.
- 10. sınıf 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. üniteleri hariç diğer bütün öğrenme çıktılarının süreç bileşenlerinin adımları, ilgili bütünlük becerilerin veya onlara ait süreç bileşenlerinin açıklamalarını bire bir karşılayacak biçimde tasarlanmıştır. İçerik çerçevesinin kapsamı nedeniyle 10. sınıf 1. ünitenin öğrenme çıktılarının süreç bileşenlerinde "Felsefi Merak Etme ve Şüphe Duyma" bütünlük becerisi iki kez, "Felsefi Derinlemesine Düşünme" bütünlük becerisi ise üç kez devam ettirilmiştir. Benzer nedenle 10. sınıf 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. ünitelerinin öğrenme çıktılarında yer alan "Felsefi Problemleri Anlama" bütünlük becerisi de ilgili süreç bileşenlerinde iki kez işletilmiştir.

İçerik Çerçevesi

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nda, içerik çerçevesinde ilgili ünitelerde yer alan konuların kapsamı ve sınırı belirlenmiştir. Ünitelere dâhil edilen felsefi konu, kavram ve problemler içerik çerçevesinde başlıklar hâlinde sıralanmış ve her bir ünitenin anahtar kavramlarına yer verilmiştir. İçerik çerçevesi, ilgili öğrenme-öğretme yaşantılarında program bileşenleri ile ilişkilendirilerek detaylandırılmıştır. Öğrenme-öğretme yaşantıları ile öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme) bu çerçeve dikkate alınarak planlanmalıdır.
- İçerik çerçevesi felsefenin anlamı, temel konu ve problemleri ile düşünce dünyasının birikimini temele alan; felsefenin insan hayatındaki önemi doğrultusunda çağın temel problemlerini yansıtan ve öğrencilerin bu problemlere felsefi bakış açısı geliştirmesine olanak sağlayan bir yapıda oluşturulmuştur. Böylelikle teorik bilgi yükü yerine beceri geliştirme ve disiplinler arası odaklına uygun şekilde günlük hayatla ve diğer disiplinlerle ilişkilendirilebilen konular dâhil edilmiştir. Dersler, her bir ünitenin öğrenme-öğretme yaşantılarında kurulan bu ilişkilendirmeler dikkate alınarak planlanmalıdır.

Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nin öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme), programın diğer bölümlerinden bağımsız veya yalnızca sonuç odaklı değil süreç ve ürün odaklı tasarlanmıştır. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme, öğrenme-öğretme yaşantılarının içinde ihmal edilmeden gerçekleştirilmeli ve öğrencilere gelişimlerine ilişkin dönüt verilmelidir.
- Her bir öğrenme çıktısının ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik öneriler sunulmuştur. Öneriler arasından bilimsel ve etik ilkelere uygun şekilde tercihler yapılmalıdır. Farklı ölçme ve değerlendirme araçları, ölçme amacına ve öğrenme çıktısına uygun olmak koşuluyla kullanılabilir.
- Bilgi ve beceriler içerik çerçevesiyle yeni anlamlı bütünler oluştururken programlar arası bileşenler (sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri), öğrenmenin anlamlı bir parçası hâline getirilmelidir. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri notla değerlendirilmemelidir. Bunun yerine birlikte gelişimi değerlendirmek amacıyla performans görevleri, ödev vb. ölçme araçlarında ve dereceli puanlama anahtarlarında dikkate alınan ölçütler arasında bu program bileşenlerine de yer verilmelidir.
- Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi çekici, günlük hayatla ilgili, uzak ya da yakın çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilmeli; öğrenciyi yargılayıcı nitelik taşımayan ve motive eden geri bildirimler sağlanmalı, dijital teknolojilerden yararlanılmalıdır.
- Her üniteye performans görevleri tasarlanmıştır. Performans görevleri daha çok süreç değerlendirmesi için uygundur. Bu görevler ihtiyaç duyulması durumunda sonuç değerlendirmesi için de kullanılabilir. Performans görevlerinin yer aldığı öğrenci ürün dosyalarının oluşturulması beklenmektedir. Öğrencilerin gelişimi, bu ürün dosyaları üzerinden kendilerinin yanı sıra öğretmenler, okul yönetimi, rehberlik servisi ve veliler tarafından izlenebilir. Öğretmen tarafından uygun görüldüğü durumlarda bu ürün dosyaları sonuç değerlendirmesi için de kullanılabilir.
- 10. sınıf performans görevleri kapsamında seçilen eserlerden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin en az birinin ders kitabında, diğerlerinin ise e-içerikte verilmesi zorunludur. Ders kitabına seçilecek metinlerin Türk İslam düşünürlerinin eserlerinden seçilmesi gerekir. Metinler, metin inceleme formları ile birlikte verilmelidir. Bu metinlerin kelime sayısının 250'den az, 400'den fazla olmamasına dikkat edilmelidir. Metinler dil açısından sade ve anlaşılabilir olmalıdır. 11. sınıf performans görevleri kapsamında yazılan metinlerin ise en az 250 kelimedenden oluşmasına dikkat edilmelidir.
- Ders kitaplarında öğrencilerin alan becerilerini ve ilgili kavramsal becerileri kazanmasına hizmet edecek nitelikte, ulusal sınavlara uygun biçimde bağlam temelli sorular ile görsel okuma ve sözel mantığa dayalı soru tiplerine yer verilmelidir.

Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nda yer alan öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencilere bütüncül bir bakış açısı kazandıran, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine hizmet eden, farklı öğretim yöntem ve tekniklerini işe koşturan, disiplinler arası ilişkileri görmeyi kolaylaştıran, kapsamlı bir çerçevede sunulmuştur. Kitap yazım sürecinde, öğrenme-öğretme yaşantılarında verilen içerikler doğrultusunda güncel içeriklere ve farklı ilişkilendirmelere de yer

verilmelidir.

- Öğrenme-öğretme yaşantılarında yer verilen temel kabuller, ön değerlendirme süreci, köprü kurma ve öğrenme-öğretme uygulamaları felsefi alan becerisi ve programın tüm bileşenleri çerçevesinde bütüncül bir anlayışla oluşturulmuştur. Temel kabuller kapsamında öğrencilerin sahip olması gereken ön bilgiler ve becerilerin neler olduğu belirlenmiş, ön değerlendirme sürecinde de öğrencilerin bu bilgi ve beceriler bağlamındaki hazır bulunuşluklarının nasıl değerlendirileceği açıklanmıştır. Ayrıca hem öğrencilerin ön bilgileriyle yeni öğrenmelerinin hem de öğrenilenlerle günlük hayatın ilişkilendirilmesi amacıyla köprü kurma süreci yapılandırılmıştır. Öğrencilerin varsa eksik veya hatalı öğrenmelerinin giderilmesi, ilgili üniteye bilişsel ve duyuşsal açıdan hazırlanmaları için bu süreç programda belirlenen çerçeveleri de dikkate alınarak planlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilerin aktif katılım göstermelerini, çıkarımlar yapmalarını ve yaptıkları çıkarımları günlük hayatla ilişkilendirmelerini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu süreçte öğrencilerden öğretmenlerin rehberliğinde disiplinler arası ve beceriler arası ilişkiler kurması beklenmektedir. Burada bazı yöntem, teknik ve materyaller önerilmiştir. Programda yer verilen yöntem, teknik ve materyallerden uygun olanları; öğrenci özellikleri, öğrenme ortamları, zaman gibi değişkenleri ilgili öğrenme çıktısı ile süreç bileşenlerini göz önünde bulundurularak kullanılmalıdır. Ayrıca uygulamalar; bağlamsal ve yaşantısal öğrenmeye uygun, öğrenciyi merkeze alan yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmelidir.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin felsefi okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye dönük biçimde tasarlanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin içerikle uygun metinleri okumaları için eser önerileri verilmiştir. Öğrenci özellikleri, kapsam çeşitliliği vb. ölçütler dikkate alınarak öneriler arasından seçilen eserler öğrencilerin felsefi metin incelemelerini sağlamak amacıyla kullanılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarının her birinde tartışma becerisine yer verilmiştir. Süreçte öğrencilerin felsefi konu, kavram ve problemleri tartışarak bunlar üzerinde görüş geliştirmeleri sağlanmalıdır. Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri ve empati yapabilecekleri bir öğrenme ortamı yapılandırılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin felsefi soru ve sorunların günlük hayatla ilişkilendirilmesini ve günlük hayat problemlerinin felsefi arka planını sorgulamasını sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Süreç, bu ilişkilendirmelerin ve sorgulamaların yapılmasına olanak sağlayacak şekilde planlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerden sorgulaması ve araştırdığı yeni bilgiyi yapılandırması beklenmektedir. Bu süreçlerin sonunda kavram yanılgıları ve öğrenme eksikliklerinin giderilmesinin gerekli olduğu programın ilgili yerlerinde belirtilmiştir. Bu doğrultuda gerekli dönüt ve düzeltmeler yapılarak tablo, zihin haritası, özet, bulmaca gibi tamamlayıcı çalışmalara yer verilmelidir.
- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme profilleri göz önünde bulundurularak öğrenme çıktılarıyla tutarlı olan farklı öğretim materyalleri (bilgi notu, sunum, etkinlik, çalışma kâğıtları, proje, okuma parçaları vb.) yapılandırılmalı ve kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer branşlarda çalışan öğretmenlerle iş birliği yapılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında ilgili açıklamaların, örneklerin, etkinliklerin yer aldığı çalışma kâğıtları işe koşulmuştur. Bu çalışma kâğıtları gerekli durumlarda öğretmen tarafından hazırlanmalı veya ders kitabında uygun şekilde yer almalıdır.
- Öğrencilerin aktif katılımının sağlandığı bir öğrenme ortamı ve düşüncelerin özgürce paylaşılabilirdiği, sosyal ve duygusal becerilerin gelişiminin desteklendiği bir sınıf iklimi oluşturulmalıdır.
- Öğrenme-öğretme yaşantılarında öğretmenler, öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyecek şekilde öğrencilere rehberlik etmeli; bu süreçte kolaylaştırıcı olmalıdır.
- Öğrenme-öğretme yaşantılarında belirtilen araştırma ve sorgulama gibi bilimsel faaliyetler, disiplinler arası ve bağlam temelli bir yaklaşımla zümre öğretmenler kurulu tarafından planlanmalı ve işletilmelidir.

Farklılaştırma

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nın farklılaştırma bölümünde öğrencilerin bireysel farklılık ve gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla zenginleştirme ve destekleme önerileri yer almaktadır. Bu öneriler doğrultusunda öğrenme-öğretme uygulamalarında sürecin doğal akışını bozmayacak şekilde öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak farklılaştırmalar yapılmalıdır.
- Farklılaştırma bölümündeki öneriler, ihtiyaç hâlinde sınıftaki farklı öğrencilerin gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde planlanmalıdır. Zenginleştirme önerileri, içeriğin derinleştirilmesine yöneliktir. Bunlar ders içerisinde ek çalışmalar veya proje ödevi olarak kullanılabilir. Destekleme önerileri öğrenme sürecini, öğrenme ürününü somutlaştırma veya sadeleştirmeye yöneliktir. Bu öneriler, öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin desteklenmeye ihtiyaç duyabileceği öğrenme süreci veya ürünü dikkate alınarak yapılandırıldığı için ders içerisinde kullanılabilir.
- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme bölümünde yer alan öneri niteliğindeki uygulamalardan "*" ile işaretlenenlerin sosyal bilimler liselerinde gerçekleştirilmesizorunludur. Zorunlu olan zenginleştirme uygulamalarına yıllık planlarda yer verilir.
- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme ve destekleme bölümlerinde yer verilen uygulamalara ("*" sembolü ile verilen uygulamalar dâhil) ders kitaplarında yer verilmez. Ancak materyal hazırlayıcılar tarafından "*" ile belirtilen uygulamalara yönelik e-çerik hazırlanır. Farklılaştırma kapsamındaki tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından planlanır ve uygulanır.

1.3. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI

10. SINIF FELSEFE DERSİ

ÜNİTE	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. FELSEFENİN DOĞASI	2	10	15
2. FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON	1	8	11
3. VARLIK FELSEFESİ	1	8	11
4. BİLGİ FELSEFESİ	1	8	11
5. AHLAK FELSEFESİ	1	8	11
6. ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ	1	6	8
7. SİYASET FELSEFESİ	1	8	11
8. DİN FELSEFESİ	1	6	8
9. BİLİM FELSEFESİ	1	6	8
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	10	72	100

11. SINIF FELSEFE DERSİ

ÜNİTE	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. ÇEVRE SORUNLARI VE FELSEFE	2	12	16
2. TEKNOLOJİ VE HAYAT	2	12	16
3. AKIL VE İNANÇ	2	10	15
4. EDEBİYAT VE FELSEFE	2	12	16
5. HAYATIN ANLAMI	2	12	16
6. HUKUK VE FELSEFE	2	10	15
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	12	72	100

* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan çalışmalar (okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb.) için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir. Okul temelli planlama kapsamında 10 ve 11. sınıf düzeyinde belirlenen ders saatleri ise öğrencilerin meslek seçimi ve kariyer planlaması yapabilmeleri amacıyla onlara rehberlik edecek şekilde kullanılır. Bu doğrultuda planlanan eğitim öğretim faaliyetleri, mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı bağlamında yürütülür.

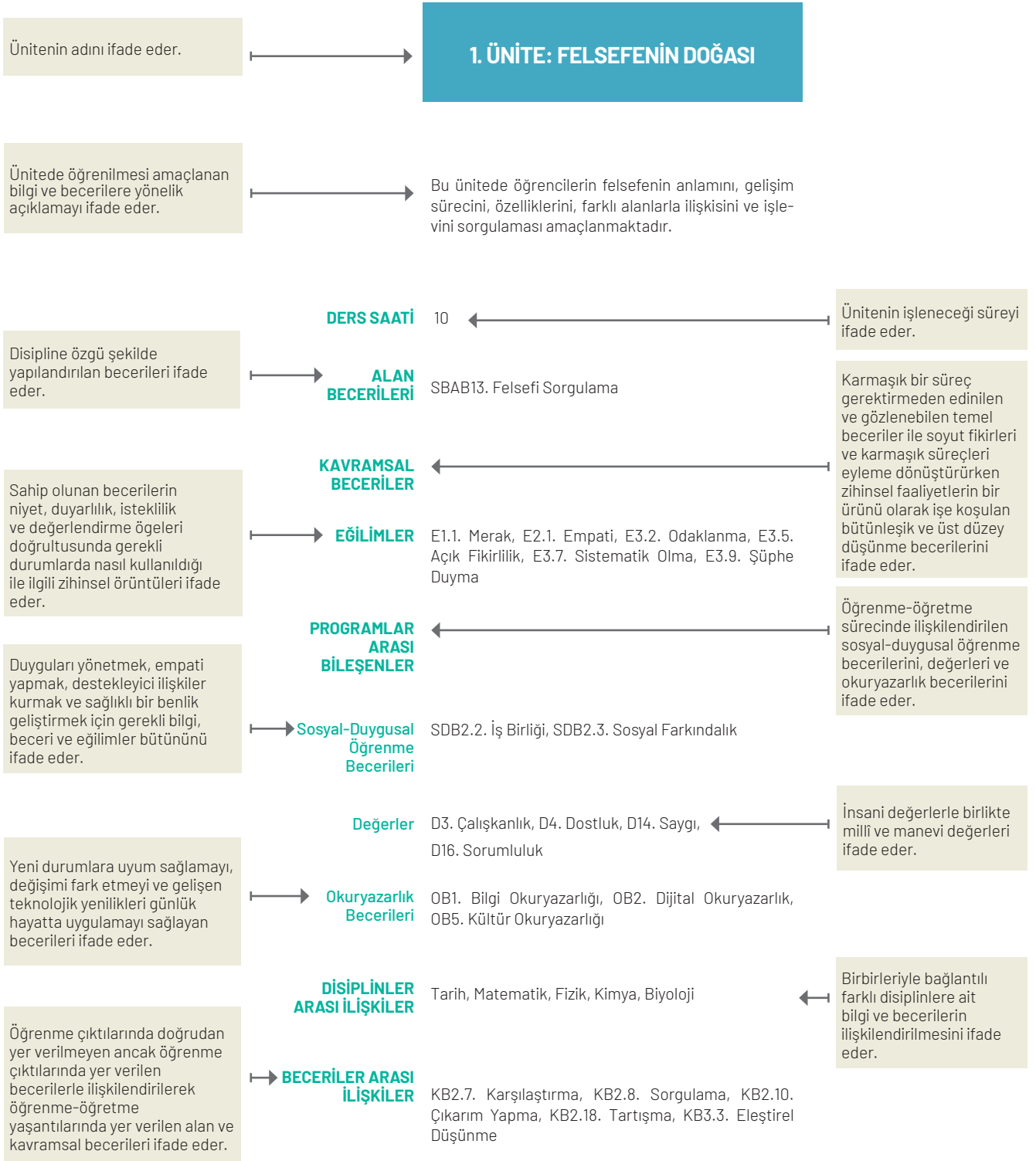
1.4. FELSEFE DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI

DERS KİTABI	FORMA SAYISI*	KİTAP EBADI
FELSEFE 10	12-14	19,5 cm X 27,5 cm
FELSEFE 11	12-14	19,5 cm X 27,5 cm

* Forma sayılarının alt ve üst sınırlarını göstermektedir. Kitapların forma sayıları alt sınırdan az, üst sınırdan fazla olmamalıdır.

1.5. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Ünite temelli bir anlayışla hazırlanan *Felsefe Dersi Öğretim Programı* 10 ve 11. sınıflarda 2 ders saati olacak biçimde düzenlenmiştir.

Öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme
a) Felsefenin anlamını merak eder.
b) Felsefenin ortak bir tanımının olup olmamasına şüphe ile yaklaşır.

Dersin kodu
Sınıf seviyesi
Ünite numarası
Öğrenme çıktı numarası

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Felsefenin Anlamı
Felsefi Düşüncenin Gelişimi
Felsefi Düşüncenin Özellikleri

Öğrenme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (bölüm/konu/alt konuya ilişkin sınırları) ifade eder.

Disipline ait başlıca anahtar kavramları ifade eder.

Anahtar Kavramlar

bilgelik, felsefe, filozof, refleksiyon, sorgulama

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında açık uçlu sorular, kelime ilişkilendirme testi, çalışma kâğıdı, akran değerlendirme formu, dereceleme ölçeği, kontrol listesi, grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılabilir.

Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.

Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bu üniteye ilişkilendirilen disiplinlerin temel niteliklerini dünya medeniyetlerinin genel özelliklerini bildikleri kabul edilmektedir.

Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.

Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgi ve becerilerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.

Ön Değerlendirme Süreci

Üniteye ilişkilendirilen disiplinlerin temel amaçları ve ilkelerini, dünya medeniyetlerinin genel özelliklerini, felsefenin anlamına yönelik üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kısa cevaplı sorular sorulur.

Köprü Kurma

Felsefenin anlamına yönelik önceki öğrenmeleriyle bağ kurmaları için öğrencilere felsefeyle ilişkilendirilebilen yazılı, görsel veya işitsel materyaller verilir ve öğrencilerden felsefenin ne olduğu hakkında görüşleri alınır.

Mevcut bilgi ve becerilerle yeni edinilecek bilgi ve beceriler arasında ilişki kurmayı, buradan hareketle yeni edinilecek bilgi ve becerilerle günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.

Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.1.1

Öğrencilerin felsefenin anlamına yönelik merak duyması, kesin tanımlardan şüphe duyması ve felsefenin anlamına dair farklı görüşler üzerine derinlemesine düşünceleri amaçlanır. Felsefenin terim anlamı bağlamında hikmet, sevgi ve arayış kavramlarının felsefeyle olan ilişkisine dikkat çekilir. Felsefenin düşünme ve bilgi bağına vurgu yapılır.

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

"Felsefe üzerine felsefe yapılabilir mi?" sorusu üzerine görüş geliştirilebilir.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Destekleme

Âşık Veysel ve Neşet Ertaş türkülerinde felsefi ifadeler araştırılarak felsefenin diğer alanlarla ilişkisi incelenebilir.

Felsefenin anlamını, temel kavram ve özelliklerini pekiştirmeye yönelik görsel, işitsel uyarıların ağırlıkta olduğu öğretim materyalleri kullanılabilir.

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

ÖĞRETİM YANSITMALARINI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN FARKLI SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÜNİTELER

10. SINIF

1. ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI

Bu ünite de öğrencilerin felsefenin anlamını, gelişim sürecini, özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulaması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ SBAB13. Felsefi Sorgulama

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.1. Empati, E3.2. Odaklanma, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati k Olma, E3.9. Şüp he Duyma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma, KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme

- Felsefenin anlamını merak eder.*
- Felsefenin ortak bir tanımının olup olmamasına şüphe ile yaklaşır.*
- Felsefenin anlamına yönelik farklı görüşler üzerine derinlemesine düşünür.*
- Felsefi düşüncenin ortaya çıkışı, tarihsel dönemlerinin genel özellikleri ve dünyadaki felsefe gelenekleri üzerine derinlemesine düşünür.*

FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme

- Felsefi düşüncenin özellikleri üzerine derinlemesine düşünür.*
- Felsefi soruların temel özelliklerini ifade ederek felsefi soru sorar.*
- Felsefenin bilim, din ve sanat alanlarıyla ilişkisine eleştirel yaklaşır.*
- Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini tartışır.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Felsefenin Anlamı
Felsefi Düşüncenin Gelişimi
Felsefi Düşüncenin Özellikleri
Felsefi Sorunun Temel Özellikleri
Felsefenin Diğer Alanlarla İlişkisi
Felsefenin Bireysel ve Toplumsal İşlevi

Anahtar Kavramlar

bilgelik, felsefe, filozof, refleksiyon, sorgulama

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında açık uçlu sorular, kelime ilişkilendirme testi, çalışma kâğıdı, kavram haritası, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceleme ölçeği, kontrol listesi, grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılabilir. Performans görevi: Öğrenciler, "Felsefe nedir? Filozof kime denir? Bildiğiniz filozoflar kimlerdir? Felsefe ne işe yarar? Felsefe nasıl yapılır?" soruları hakkında röportaj yapar ve okul genel ağ sayfasında yayımlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bu üniteye ilişkilendirilen disiplinlerin temel niteliklerini, dünya medeniyetlerinin genel özelliklerini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Üniteye ilişkilendirilen disiplinlerin temel amaçları ve ilkelerini, dünya medeniyetlerinin genel özelliklerini, felsefenin anlamına yönelik üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kısa cevaplı sorular sorulur.

Köprü Kurma

Felsefenin anlamına yönelik önceki öğrenmeleriyle bağ kurmaları için öğrencilere felsefeyle ilişkilendirilebilen yazılı, görsel veya işitsel materyaller verilir ve öğrencilerden felsefenin ne olduğu hakkındaki görüşleri alınır. Öğrencilerin felsefenin anlamına ilişkin bilgileri fark etmesi, felsefeye yönelik duygu ve düşüncelerinin açığa çıkarılması sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.1.1

Öğrencilerin felsefenin anlamına yönelik merak duyması, kesin tanımlardan şüphe duyması ve felsefenin anlamına dair farklı görüşler üzerine derinlemesine düşünmeleri amaçlanır. Felsefenin terim anlamı bağlamında hikmet, sevgi ve arayış kavramlarının felsefeyle olan ilişkisine dikkat çekilir. Felsefenin düşünme ve bilgi bağına vurgu yapılır. Felsefe hakkında filozofların farklı tanımlarını içeren bir liste verilir. Bunlardan hareketle felsefenin anlamını açığa çıkaracak nitelikte açık uçlu sorular sorularak öğrencilerin görüşlerini ifade etmeleri sağlanır. Bu süreçte öğrenciler iş birlikli olarak kavram haritası hazırlayabilir, kelime ilişkilendirme çalışması yapabilir, görüşlerini yazılı veya sözlü olarak ifade edebilir. Felsefenin ortak bir tanımının mümkün olup olmadığı üzerine öğrencilerin etkili iletişim kurarak tartışmaları sağlanır (E3.9, SDB2.2, D4.2). Öğrencilere konuşma halkası veya akvaryum tekniği ile kısa bir tartışma yaptırılır (KB2.18). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (E3.5). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin felsefi düşüncenin ortaya çıkışı, tarihî dönemlerinin genel özellikleri ve dünyadaki felsefe gelenekleri üzerine derinlemesine düşünmeleri amaçlanır. Öğrencilere tarih şeridi üzerinde felsefi düşüncenin ortaya çıkışı ile tarihî dönemlerinin genel özelliklerinin yer aldığı bilgi görseli (infografik) verilir. Söz konusu dönemlerin sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik koşulları hakkında bilgiler bilgi görseline eklenir. Bu koşulların felsefi düşünceye olan etkisinin tartışılması sağlanır. Öğrencilere dünya felsefe geleneklerinin (Hint, Çin, Antik Yunan, Türk İslam, Fransız, Alman, Anglosakson ve Amerikan) özelliklerinin ve bazı filozoflarının (Kung-Fu-Tzu, Siddhartha Gautama, Lao Tzu, Thales, Sokrates, Platon, Aristoteles, Farabi, İbni Sina, Gazali, R. Descartes, J. Locke, I. Kant, J. Dewey, T. Mengüşoğlu) ilgilendiği felsefi konu ve problemlerinin yer aldığı bilgi görseli verilir (OB5, KB2.7). Öğrenciler, dünya felsefe geleneklerinin benzer ve farklı yönlerini iş birlikli olarak ayırt eder. Tüm süreçte öğrenciler, felsefenin gelişimini ve dünya felsefe geleneklerinin önemini anlamaya çalışır (E2.1, SDB2.3).

FEL.10.1.2

Öğrencilerin felsefi düşüncenin özellikleri üzerine derinlemesine düşünmeleri amaçlanır. Felsefi düşüncenin özellikleri ile ilişkili sorular, metinler veya karikatürler kullanılarak öğrencilerin ilgili konuya merak duymaları sağlanır (E1.1). Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklamaları için öğrencilere felsefi düşüncenin temel özellikleri (hayret etme, merak etme, şüphe duyma, sorgulama, yığılımlı ilerleme; rasyonel, tutarlı, refleksif, eleştirel, sistemli ve evrensel olma) hakkında bilgilerin, açıklamaların ve açık uçlu soruların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir. Öğrencilerin felsefi düşüncenin özelliklerini kendi cümleleri ile ifade etmeleri sağlanır (OB1). Yazma çalışması yaparken kendini ifade etme ile azimli olmanın önemini belirtir (D3.1). Süreçte öğrenciler bireysel ya da grup hâlinde kavram haritası oluşturabilir veya eksik verilen bir kavram haritasını tamamlayabilir. Öğrenciler bunları dijital araçlar yardımıyla da yapabilir. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin felsefi soruların temel özelliklerini ifade ederek felsefi soru sormaları amaçlanır. Öğrencilere akademik yayınlardan hareketle felsefi sorunun özellikleri hakkında metinler verilir. Çıkarım yaptırılarak felsefi soruların niteliklerinin sıralanması sağlanır (KB2.10). Öğrencilerin yakın ve uzak çevresinde gözlemlediği sorunlar üzerine çeşitli felsefi sorular oluşturması ve bunların neden felsefi soru niteliğine sahip olduğunu açıklaması sağlanır (KB2.18). Düşün, eşleş, paylaş veya büyük grup tartışma tekniği kullanılabilir.

Felsefenin diğer alanlarla ilişkisine eleştirel yaklaşımları için öğrencilere felsefenin bilim, din ve sanat alanlarıyla ilişkisi hakkında sorular yöneltilir. Felsefenin bu alanlarla olan farklılıkları ve benzerlikleri hakkında öğrencilerin görüşleri alınır **(KB2.7)**. Bu benzerlik ve farklılıkların yapılandırılmış grid üzerinden belirlenmesi sağlanır **(E3.2)**. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini tartışmaları amaçlanır. Öğrencilerin bu işlevlerin neler olabileceği hakkında bireysel ya da gruplar hâlinde mantıksal temellendirme yaparak tartışmaları sağlanır **(KB2.8)**. Öğrencilerden felsefenin işlevlerine ilişkin farklı görüşleri içeren bir liste oluşturması istenir. Öğrencilerin görüşlerin tutarlılığını ve geçerliliğini tartışarak onları kabul etmeleri veya reddetmeleri sağlanır **(E3.7, KB3.3)**. Bu süreçte konuşma halkası veya akvaryum tartışma teknikleri uygulanabilir. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir **(E3.5)**. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrenciler, performans görevi olarak "Felsefe nedir? Filozof kime denir? Bildiğiniz filozoflar kimlerdir? Felsefe ne işe yarar? Felsefe nasıl yapılır?" soruları hakkında farklı yaş ve meslek gruplarını temsil edebilecek kişilerle empati kurup onlara nezaketli davranarak röportaj yapar **(D14.1)**. Yaptığı röportajları dijital veya yazılı olarak düzenler ve okul genel ağ sayfasında yayımlar **(D3.2, D16.3, OB2)**. Öğrenci performansı, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme "Felsefe üzerine felsefe yapılabilir mi?" sorusu üzerine görüş geliştirilebilir. Âşık Veysel ve Neşet Ertaş türkülerindeki felsefi ifadeler araştırılarak felsefenin diğer alanlarla ilişkisi incelenebilir.
* Farklı medeniyetlerde felsefeye katkısı olan kadın düşünür ve filozoflar hakkında bir sunu hazırlanabilir.

Destekleme Felsefenin anlamını, temel kavram ve özelliklerini pekiştirmeye yönelik görsel, işitsel uyarıların ağırlıkta olduğu öğretim materyalleri kullanılabilir. Felsefi soruların ayırt edilmesine ilişkin içeriği anlamayı kolaylaştıran yöntem ve öğretim materyalleri kullanılabilir. Günlük hayatla ilişkisinin daha görünür olduğu, yapılandırılmış örnek durum ve olaylardan yararlanılabilir. Felsefenin diğer alanlarla ilişkisine, bireysel ve toplumsal işlevlerine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında dijital materyaller kullanılabilir. Dünyada öne çıkan felsefe geleneklerinin kavranması için dijital materyaller kullanılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON

Bu ünite de öğrencilerin düşünme ve dil ilişkisini, mantık ve argümantasyon ile ilgili kavramları ve argümantasyonun yapısını yorumlayabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme (KB2.14. Yorumlama)

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E2.3. Girişkenlik, E3.2. Odaklanma, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.6. Analitik Düşünme

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D3. Çalışkanlık, D6. Dürüstlük, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DISİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Mantık, Matematik

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB3.1. Karar Verme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.2.1. Mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları yorumlayabilme

- Düşünme ve dil ilişkisini mantık açısından inceler.*
- Mantık ve argümantasyonla ilgili kavramları örneklendirerek inceler.*
- Günlük dilde verilen argümanları mantığın biçimsel diline dönüştürerek yeniden ifade eder.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Düşünme ve Dil İlişkisi
Mantık ve Argümantasyonun Temel Kavramları
Argümantasyonun Yapısı

Anahtar Kavramlar

akıl yürütme, argüman, dil, düşünme, geçerlilik, mantık, safsata, tutarlılık

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında açık uçlu sorular, bulmaca, doğru/yanlış testi, eşleştirme testi, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler, safsataların kullanımına örnek verir ve bunu görsellerle destekleyerek bir afişe dönüştürür.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin mantık hatalarını fark edebildikleri, doğru düşüncenin önemi ve gerekliliği hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Dil düşünme ilişkisi temelinde ünitelerde yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere açık uçlu sorular sorulur.

Köprü Kurma

Öğrencilerden günlük hayatta kendilerinin ve başkalarının yaptığı mantık hatalarına örnekler vermeleri ve bu hataların nedenlerini tahmin etmeleri istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.2.1

Düşünme ve dil ilişkisini mantık açısından incelemeleri için öğrencilere düşünme ve dilin yapısını, işlevini, birbiriyle olan ilişkisini ifade eden bilgilerin, görsellerin, açıklamaların ve açık uçlu soruların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir (**OB1**). Bilgi ve görsellerin yorumlanması sağlanır (**OB4**). Yorumlardan hareketle düşünce ve dil ilişkisi hakkında çıkarım yaptırılır (**KB2.10**). Kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Öğrencilerin mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları örneklendirerek incelemeleri amaçlanır. Mantık, akıl ilkeleri (özdeşlik, çelişmezlik, üçüncü hâlin imkânsızlığı, yeter-sebebe), önerme, doğruluk, akıl yürütme ve türleri (tümdengelim, tümevarım, analogi), tutarlılık, çelişkilik, geçerlilik, görüş, argüman, safsata kavramlarının tanımlandığı ve örneklendirildiği bilgi görselleri verilir. Bunlardan hareketle mantık ve akıl ilkelerinin önemi üzerine tartışma yaptırılır (**KB2.18**). Öğrencilerin görüş, önerme, doğruluk ve argüman kavramlarına kendi örneklerini oluşturması sağlanır (**E3.2**). Örneklerin uygunluğunu gruplar hâlinde tartışmaları istenir. Öğrenciler tartışmada olumlu bakış açısı geliştirir ve davranışlarında kontrollü olur (**D12.1**). Yapılandırılmış metin örnekleri verilerek örneklerde kullanılan akıl yürütme türlerinin belirlenmesi, akıl yürütmelerdeki öncül ve sonuç önermelerinin gösterilmesi, ilgili akıl yürütmelerin tutarlılık ve geçerliliğinin değerlendirilmesi sağlanır (**E3.6**).

Tüm süreçte öğrencilerin ilgili kavramlara örnekler vermesi teşvik edilir. Öğrencilerden örnek vermek için çaba göstermesi ve zihinsel örüntüleri ifade etmesi istenir **(E3.2)**. Süreçte soru-cevap yöntemi ve bulmaca kullanılabilir. Öğrencilere safsata türlerinin, özelliklerinin ve örneklerinin yer aldığı bilgi notu verilir. Bunun için performans görevi tasarlanır. Safsata türlerinin yer aldığı tartışma programı diyalogları, gazete haberleri, röportaj videoları, sosyal medya yazışmaları örnekleri verilir **(OB2)**. Öğrencilerden söz konusu örneklerde yer alan safsataları bularak bunların türlerini bulmaları ve toplumda yarattıkları etkiyi değerlendirmeleri istenir **(KB3.1)**. Öğrenciler değerlendirmede aktif rol alarak safsataların toplumsal düzende yarattığı olumsuzluklara örnek verir ve bunlara çözüm önerisi sunar **(D3.4, D16.2)**. Bu süreçte öğrencilerden safsata türlerine kendi yaşantılarından da belirgin örnekler vermeleri beklenir. Doğru ve güvenilir olmanın önemini belirtmeleri sağlar **(D6.2)**. Öğrenciler süreç boyunca yapılan tüm işlemleri görsellerle destekleyerek bir afiş hazırlar ve kendi öğrenme süreçlerini geliştirirler **(E2.3, SDB1.2)**. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir **(E3.5)**.

Günlük dilde verilen argümanların mantığın biçimsel diline (standart form) dönüştürülerek yeniden ifade edilmesi amaçlanır. Öğrencilere günlük dilde yazılan metinlerden örnekler verilir. Öğrencilerin metinlerdeki argümanları belirlemeleri, öncül ve sonuç önermelerini bulmaları, ilgili argümanları mantığın biçimsel diline dönüştürerek yazmaları sağlar **(E3.6)**. Bu süreçte soru-cevap yöntemi kullanılarak argümanların öncül ve sonuçları buldurulabilir ya da argüman diyagramı yaptırılabilir.

FARKLIlaştırma

Zenginleştirme * Çok değerli mantık, deontik mantık ve bulanık mantığın temel kavramları araştırılarak düşünme ve akıl yürütmede kullanılan temel mantık kavramları ile karşılaştırılabilir. Wittgenstein'in "dil oyunu" düşüncesi ile ilgili araştırma yapılabilir. Bilimsel hipotezlerin oluşturulma süreci, akıl ilkeleri ve geri çıkarım düşüncesinden hareketle değerlendirilebilir. Örnek olarak seçilen bir düşünce deneyinin temel argüman yapısı çözümlenerek bir argüman diyagramı oluşturulabilir. Kodlama yeterliğine sahip olan öğrenciler diyagramı kod şeklinde ifade ederek, kullandığı programda bu kod serisinin çalışması için eksik olan basamakları tespit edip kod sisteminin çalışmasını sağlayabilir. "Schrödinger'in kedisi" düşünce deneyine yönelik yorumlarda (Kopenhag yorumu, Ensemble yorumu, ilişkisel yorum vb.) öne sürülen argümanlar değerlendirilebilir.

Destekleme Mantık, akıl yürütme ve argümantasyonda kullanılan temel kavramların incelenmesi sürecinde şemalar ve görseller içeren kısa bilgi kartları kullanılabilir. Örnek durumlardaki çıkarımlar belirlenerek akıl yürütme türü ve argümantasyon yapısına uygun olarak yeniden ifade etme sürecinde akran destekli öğrenmeden faydalanılabilir. Safsataların tespit edilmesinde ve değerlendirilmesinde grup çalışmaları yaptırılabilir.

Öğretmen Yansımaları

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: VARLIK FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin varlık felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama, SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme, SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER

E3.2. Odaklanma, E3.6. Analitik Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler

D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D12. Sabır, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Fizik, Kimya, Biyoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Varlık felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
- Varlık felsefesinin temel problemlerini açıklar.
- Varlık felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
- Varlık felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Varlık Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Varlık Felsefesinin Temel Problemleri (Varlığın Var Olup Olmadığı, Varlığın Ne Olduğu)

Anahtar Kavramlar

fenomen, idea, madde, oluş, öz, töz, varlık, varoluş

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında anlam çözümleme tablosu, akran değerlendirme formu, dereceleme ölçeği, dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi kullanılabilir. Performans görevi: Öğrenciler varlık felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldururlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin felsefenin anlamını, özelliklerini ve yöneldiği konular ile varlığı hem felsefenin hem de bilimin konu edindiğini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Varlığın sorgulanmasına yönelik üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kısa cevaplı sorular sorulur.

Köprü Kurma

Öğrencilere varlık hakkında düşünmelerini sağlayacak hikâye, şiir, film kesiti gibi ilgi çekici bir uyaran sunulur. Varlığın anlamı ve oluşumu üzerine düşünülmesi sağlanır. Felsefenin temel alanlarının neler olduğu hatırlatılarak bu alanlar arasında varlık felsefesinin yeri ve önemi vurgulanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.3.1

Öğrencilerin varlık felsefesinin temel konu ve kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Varlık felsefesinin konu ve kavramları ile bilim ve felsefenin varlığı ele alışlarına ilişkin bilgi görseli verilir. Öğrencilerin temel kavramları kendi cümleleriyle açıklamaları istenir. Metafizik ve ontoloji ilişkisini fark etmeleri ve bununla ilgili sözlü çıkarım yapmaları sağlanır (KB2.10). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin varlık felsefesinin temel problemlerini (varlığın var olup olmadığı, varlığın ne olduğu) açıklamaları amaçlanır. Parmenides ve Gorgias'ın varlığın var olup olmadığına yönelik görüşlerini karşılaştırarak çıkarım yapmaları sağlanır. Varlığın var olup olmadığına yönelik ne gibi kanıtların sunulabileceği ve eğer varlık varsa ne olduğu üzerine tartışma yaptırılır (KB2.18). Öğrencilerden davranışlarında kontrollü olmaları, görüşlerini açık bir şekilde ifade etmeleri, etkin dinlemeleri ve birbirlerinin sözünü kesmemeleri beklenir (SDB2.1, D12.2). Süreçte köşeleme veya büyük grup tartışması gibi teknikler kullanılabilir. İnsanın varlığı anlama ve açıklama isteğinin nedenleri hakkında görüş geliştirilmesi sağlanır (KB2.10). Bunun için soru cevap ya da fikir taraması tekniği kullanılabilir. Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Varlık felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri için öğrencilere varlık felsefesinin temel problemlerinden doğan felsefi akımlar (nihilizm, realizm, idealizm, materyalizm, düalizm, oluş felsefesi, fenomenoloji, varoluşçuluk) ile ilgili

açıklamaların ve açık uçlu soruların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir (**OB1**). Akımların benzerlik ve farklılıkları hakkında tartışma yaptırılır (**KB2.7, KB2.18**). Öğrencilere arkadaşlarını desteklemenin önemi belirtilerek iş birlikli olarak felsefi akımların soru, kavram, problem, argüman ve temsilcilerinin yer aldığı bir anlam çözümleme tablosunun veya soru kartlarının hazırlanması ve doldurulması sağlanır (**E3.2, SDB2.2, D4.1, KB3.3**). Öğrencilerden arkadaşlarının cevaplarını saygı ve nezaket çerçevesinde değerlendirmeleri ve doğrulamaları beklenir (**D14.1**).

Varlık felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri için öğrencilere bir performans görevi verilir. Felsefi metnin nasıl incelendiği hakkında öğrencilere bilgi görseli verilerek inceleme ölçütlerini listelemeleri sağlanır (**E3.6**). Metinde geçen felsefi kavramların belirlenmesinin, hangi felsefi problemin ele alındığının ifade edilmesinin, yargıların belirlenmesinin, yargılar arası ilişkilerden hareketle akıl yürütme ve argümanların bulunmasının, argümanların öncül ve sonuçlarının gösterilmesinin, savunulan felsefi görüşün eleştirilerek değerlendirilmesinin önemi vurgulanır. Performans görevinin yerine getirilmesi için

- Platon'un *Timaios*,
- Aristoteles'in *Metafizik*,
- Thales, Anaksimandros ve Anaksimenes'in *Fragmanlar*,
- İbni Sina'nın *Metafizik*,
- R. Descartes'in *Metafizik Üzerine Düşünceler*,
- J. P. Sartre'in *Varoluşçuluk*,
- Hilmi Ziya Ülken'in *Varlık ve Oluş* eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanır.

Öğrencilere metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin akran değerlendirme formu üzerinden birbirlerini değerlendirmesi istenir. Metin inceleme formu, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumlulukları etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirirler (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Filozofların varlığı açıklarken kullandıkları kavramlar (G. W. F. Hegel'in "geist", M. Heidegger'in "dasein", G. W. Leibniz'in "monad", Farabi'nin "ilk varlık", I. Kant'ın "fenomen-numen" vb.) araştırılıp dijital araçlar kullanılarak kelime bulutu oluşturulabilir.

* İbni Sina'nın "uçan adam" ile Descartes'in "Cogito" anlayışı üzerinden "insanın kendi varlığını idraki" problemine ilişkin düşüncelerin benzerliklerini ve farklılıklarını içeren dijital materyal hazırlanabilir.

T. Nagel'in "*Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?*" adlı eserinden hareketle öteki zihinlerin imkânı problemi yorumlanabilir.

Destekleme Varlık felsefesinin temel kavramlarına yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında sunulan kavram listesinin akran desteği ile incelenmesi ve kavramların anlaşılması sağlanabilir. Varlık felsefesinin temel problemleri ile düşünce ve argümanlarını açıklayan sadeleştirilmiş metinler verilebilir.

Metin inceleme sürecinde sunulan metindeki kavram, problem ve argümanlar öğrenciye doğrudan verilerek bunları kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: BİLGİ FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin bilgi felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama, SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme, SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme)

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E3.4. Gerçeği Arama, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.6. Analitik Düşünme, E3.9. Şüphe Duyma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Matematik, Mantık

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma, KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.13. Yapılandırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
- Bilgi felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
  - Bilgi felsefesinin temel problemlerini açıklar.
  - Bilgi felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
  - Bilgi felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bilgi Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları
Bilgi Felsefesinin Temel Problemleri (Bilginin İmkânı, Kaynağı ve Doğruluk Ölçütleri)

Anahtar Kavramlar

bilgi, doğruluk, gerçeklik

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir. Performans görevi: Öğrenciler bilgi felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldururlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bilginin önemini, genel olarak bilginin ne olduğunu ve bilgiye nasıl ulaşıldığını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Bilginin doğası temelinde üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kelime ilişkilendirme testi uygulanır.

Köprü Kurma

Kasıtlı olarak yanlış bilgilendirme (dezenformasyon) örnekleri üzerinden öğrencilerin bilginin hayati değeri ve işlevi hakkında düşünmeleri sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.4.1

Bilgi felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklayabilmeleri için öğrencilere bilgi olan ile bilgi olmayan örnek ifadeler verilerek bunların nasıl ayırt edilebileceğine ilişkin düşünceleri sorulur. Bilgi ifade eden cümlelerle önerme, argüman ve akıl yürütmeler arasında ilişki kurmaları istenir (**E3.6, KB2.7**). Platon'un "mağara benzetmesi" ile ilgili görsel veya animasyon aracılığıyla öğrencilerin bilgi ve sanı kavramlarının arasındaki ilişkiyi sorgulamaları, gerçeklik ve doğruluk kavramları arasındaki ilişkiyi ifade etmeleri sağlanır (**OB2, OB4**). Öğrencilere bilgi kavramının terim anlamı ve filozoflar tarafından yapılan çeşitli bilgi tanımları verilerek bilgi felsefesinin konusu hakkında çıkarım yapılması istenir (**KB2.8**). Bu süreçte öğrenciler görüşlerini yazılı ve sözlü olarak özetleyebilir veya metaforlar oluşturabilir. Süreç öz değerlendirme ile değerlendirilebilir (**SDB1.2**).

Öğrencilerin bilginin mümkün olup olmadığı problemini açıklamaları ve bunlara yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bilginin imkânı hakkında kuşkucu (septik) filozoflar (Gorgias, Pyrrhon) ile dogmatik filozofların (Sokrates, Platon, Aristoteles) görüş ve argümanlarını içeren bilgi görseli öğrencilere verilir. Kuşkuculuğa yol açan genel ilkeler temelinde ilgili düşünce ve görüşlerin değerlendirilmesi sağlanır. R. Descartes'ın "Rüya Argümanı" nı açıklayan yapılandırılmış bir metin verilir (**OB1**). R. Descartes'ın bilgiye ulaşma yönteminin (kuşku yöntemi) kuşkucu filozoflardan farkının açıklanması ve öğrencilerin apaçık bilgilerin varlığı hakkında çıkarım yapmaları sağlanır (**E3.4, E3.9, KB2.10**). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin bilginin kaynağı hakkındaki görüşleri anlamaları, bunlara yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri için “Bilginin kaynağı nedir?” sorusunu cevaplamaları istenir. Bilginin kaynağı hakkında öne çıkan görüşleri (rasyonalizm, empirizm, kriticizm ve entüsyonizm) içeren yapılandırılmış metin örnekleri verilir ve iş birlikli olarak bu görüşlerin açıklanması, benzer ve farklı yönlerinin bir tablo veya şekil üzerinde gösterilmesi sağlanır (**E3.5, KB2.7, KB2.13**). Kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Bilginin kaynağında duyu, akıl ve sezgiden hangisinin daha geçerli olabileceği üzerinde öğrencilerin görüş oluşturmaları sağlanır (**KB3.3**). Fikir taraması, görüş geliştirme ve Sokratik tartışma yöntemleri kullanılabilir. Süreçte öğrencilerden birbirlerine nezaketli olması istenir (**D14.1**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Bilginin doğruluk ölçütleri problemini anlamaları, ilgili düşünce ve argümanları değerlendirmeleri için öğrencilere gazete, dergi, makale, televizyon programlarından örnek durumlar verilir (**OB1, OB4**). Bu örneklerde yer alan bilgilerin doğrulanmasında kullanılacak ölçütlerin neler olabileceği üzerine tartışma yaptırılır (**KB2.18**). Öğrencilerden davranışlarında kontrollü olmaları istenir (**D12.2**). Beyin fırtınası, forum veya fikir taraması teknikleri kullanılabilir. Öğrencilerin bilginin doğruluk ölçütlerini (uygunluk, tutarlılık, tümel uzlaşım ve yarar) keşfetmeleri sağlanır. Kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Öğrencilerden doğruluk ölçütlerinden her birinin hangi disiplinlerde daha çok kullanıldığı hakkında iş birlikli olarak düşünce ve argüman oluşturmaları istenir (**E3.6, KB2.10**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Bilgi felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri için öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için

- Platon’un *Theaitetos* veya *Sofist*,
- S. Empiricus’un *Kuşkuculuk*,
- Gazali’nin *Hakikat Arayışı*,
- R. Descartes’in *Felsefenin İlkeleri*,
- J. Locke’in *İnsan Anlığı Üzerine Bir Deneme*,
- I. Kant’ın *Saf Akılın Eleştirisi*,
- Necati Öner’in *Bilginin Serüveni* eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanır.

Öğrencilere metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin akran değerlendirme formu üzerinden birbirlerini değerlendirmesi istenir. Metin inceleme formu, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirirler (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

* Bilgi felsefesine ilişkin bilgi türlerini (tanışıklık bilgisi, önermesel bilgi, nasılın bilgisi) araştırarak kısa açıklamaların, örneklerin ve görsellerin olduğu dijital bir zihin haritası oluşturulabilir.

Gazali'nin kesin bilginin imkânı konusunda şüpheyi ele alışının Descartes'a etkisi araştırılabilir.

D. Hume'un *İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Soruşturma* adlı eserinden derlenen bir metin aracılığıyla "nedensellik ilkesi" hakkındaki görüşleri incelenerek duyular ve akıl arasındaki ilişki çözümlenebilir.

Destekleme

Bilgi felsefesinin konusu ve temel kavramlarını pekiştirmeye yönelik görsel, işitsel uyaranların ağırlıkta olduğu öğretim materyalleri kullanılabilir.

Bilgi felsefesinin temel problemlerinin açıklanması aşamasında akran öğretimi veya grup çalışmalarından yararlanılabilir.

İnceleme sürecinde sunulan metindeki kavram, problem ve argümanlar öğrenciye doğrudan verilerek bunları kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: AHLAK FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin ahlak felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama, SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme, SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER

E1.3. Azim ve Kararlılık, E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler

D3. Çalışkanlık, D11. Özgürlük, D14. Saygı, D15. Sevgi, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Tarih, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Sosyoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- FEL.10.5.1. Ahlak felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
- Ahlak felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
  - Ahlak felsefesinin temel problemlerini açıklar.
  - Ahlak felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
  - Ahlak felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Ahlak Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları
Ahlak Felsefesinin Temel Problemleri (Evrensel Ahlak Yasasının İmkânı Özgürlük-Sorumluluk İlişkisi)

Anahtar Kavramlar

ahlak, erdem, etik, iyi, kötü, özgürlük, sorumluluk, vicdan

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında açık uçlu sorular, çalışma kâğıdı, anlam çözümlene tablosu, zihin haritası, akran değerlendirme formu, gözlem formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler ahlak felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldururlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin iyi, kötü, özgürlük ve sorumluluk içeren davranışlara günlük hayattan örnekler verebildiği; olgu ve değer yargısı ayırımını yapabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Ahlaki konulardan, örnek cümle veya durumlar üzerinden üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini ilişkilendirmeleri amacıyla öğrencilere eşleştirme soruları sorulur.

Köprü Kurma

Öğrencilere günlük hayatta karşılaşılan ahlaki sorunlarla ilgili görsel ve işitsel materyaller verilir. Öğrencilerden iyinin, kötünün, özgürlüğün ve sorumluluğun ölçütlerinin neler olabileceği hakkında tahminde bulunmaları istenir. Bilgi felsefesinde edindikleri altyapı dikkate alınarak ahlaklı olmak ile bilgili olmak arasındaki ilişkiye dair düşüncelerini açıklamaları sağlanır. Bu yolla öğrenciler ahlaki davranışın gereği ve önemini fark eder.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

FEL.10.5.1

Öğrencilerin ahlak felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Etik ve ahlak kavramlarının etimolojik kökeninin araştırılması, benzer ve farklı yönlerinin açıklanması sağlanır (KB2.7). Örnek olay ve durumlar üzerinden yönlendirici sorularla ahlak felsefesinin temel kavramları buldurulur. Ortaya çıkan kavramları öğrencilerin kendi cümleleriyle ifade etmesi istenir. Öğrencilere bu kavramlarla davranışların ilişkilendirildiği hikâye veya aforizmalar yazdırılabilir, canlandırmalar yaptırılabilir (E3.3). Bu süreçte öğrencilerin duygularını yansıtabilmesi, duygusal tepkilerinin nedenlerini tartışabilmeleri sağlanır (SDB1.1, KB2.18). Süreç, gözlem formu ile değerlendirilebilir. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksikleri belirlenerek dönüt verilir.

Öğrencilerin evrensel ahlak yasasının imkânı problemini açıklamaları, probleme yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Öğrencilerden farklı kültürlerde ahlaki olarak kabul edilen davranışları araştırmaları istenir (**E2.2, E1.3, OB1, KB2.6**). Araştırmadan hareketle öğrencilerin ahlaki davranışların evrenselliği üzerine tartışma yapmaları sağlanır (**E2.1, SDB2.3, KB2.18**). Bu tartışmada Sokratik tartışma yöntemi kullanılır. Bu süreçte öğrencilerin cesur ve girişimci olmaları desteklenerek duygu ve düşüncelerini etki altında kalmadan belirtmeleri ve evrensel ahlak yasasının imkânı probleminin farkına varmaları sağlanır (**D11.1**). Öğrencilere evrensel ahlak yasasının varlığını kabul eden (Sokrates, Farabi, I. Kant, J. S. Mill) ve kabul etmeyen (Epiküros, T. Hobbes, M. Stirner, J. Bentham) filozofların düşünce ve argümanlarını içeren bilgi görseli verilir. Öğrencilerden bunların benzer ve farklı yönlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmeleri istenir (**KB2.7**). Bu süreçte anlam çözümleme tablosu hazırlatılır. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Öğrencilerin ahlak felsefesinin özgürlük ve sorumluluk ilişkisi problemini anlamaları, probleme yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bu bağlamda öğrencilere özgürlük ve sorumluluk temalı şiir, roman, hikâye metinleri veya belgesel, film kesitleri verilir; bunlardan hareketle öğrencilerin özgürlük ve sorumluluk problemini keşfetmeleri sağlanır (**E3.2**). Bunun için soru cevap yöntemi kullanılabilir. Öğrencilere özgürlük ve sorumluluk problemi ile ilgili argümanları içeren bilgi notları verilir. Grup çalışması ile söz konusu argümanları incelemeleri ve tutarlılıklarını değerlendirmeleri sağlanır (**KB3.3**). Argümanların gerekçeli olarak değerlendirilmesi için grup üyelerinin tartışmaları desteklenir ve tartışma sürecinde öğrencilerin birbirlerine karşı anlayışlı olmaları, barışçıl yaklaşımları sağlanır (**D15.1, KB2.18**). Bu tartışmalarda ahlakın vicdan boyutuna ve sosyal hayatta özellikle dijital ortamlarda yapılan davranışlardan sorumlu olunması gerektiğine dikkat çekilir. Öğrencilerden alternatif düşünceler ortaya koymaları, empati kurmaları, farklı düşünceler olabileceği noktasında uzlaşmaları, vardıkları sonuçları sınıfla paylaşmaları istenir (**SDB2.2, D14.3, OB1, KB2.10**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Ahlak felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri için öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için

- Platon'un *Devlet*,
- Aristoteles'in *Nikomakhos'a Etik*,
- Farabi'nin *Mutluluğun Kazanılması*,
- Yûsuf Has Hâcib'in *Kutadgu Bilig*,
- I. Kant'ın *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi*,
- Nurettin Topçu'nun *İsyân Ahlakı* eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanır.

Öğrencilere metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin akran değerlendirme formu üzerinden birbirlerini değerlendirmesi istenir. Metin inceleme formu, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirirler (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Platon'un *Devlet* adlı eserinde yer alan *Gyges'in Yüzüğü* öyküsü incelenip "Gyges'in yüzüğü sizde olsaydı nasıl davranırdınız?" sorusu üzerinden insanı iyi ya da kötüye yönlüten nedenlerin sorgulanması sağlanabilir.

Ahlak felsefesinin temel problemlerine yönelik "Ahlaki eylemin temel amacı Aristoteles'e göre mutluluk, I. Kant'a göre ödevdir." görüşünden hareketle yapay zekâdan bir ahlaki eylem beklemenin ne derece doğru olduğu, yapay zekâyı ahlaki eyleme yönlentecek motivasyonun ne olabileceği üzerine araştırma yapılarak görüş geliştirebilir. Bu doğrultuda Turing testinde yer alan ahlaka yönelik sorulara alternatif soru örnekleri üretmeleri istenebilir.

*Günümüz tüketim toplumunu İbni Miskeveyh'in "ölçülülük" erdemi bağlamında ele alan bir deneme yazdırılabilir.

Destekleme Ahlak felsefesinin konusuna ve temel kavramlarına ilişkin ayrıntılı açıklamaların ve örneklerin yer aldığı çalışma kâğıdı verilebilir.

Ahlak felsefesinin temel problemleri ile düşünce ve argümanlarını açıklayan günlük hayat örnekleri verilebilir.

Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden ahlak felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. ÜNİTE: ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin estetik ve sanat felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama, SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme, SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER

E3.5. Açık Fikirlilik , E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB2.1. İletişim

Değerler

D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D11. Özgürlük, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB9. Sanat Okuryazarlığı

**DISİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Görsel Sanatlar, Türk Dili ve Edebiyatı

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.13. Yapılandırma, KB2.18. Tartışma, KB3.1. Karar Verme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.6.1. Estetik ve sanat felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Estetik ve sanat felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.*
- Estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerini açıklar.*
- Estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.*
- Estetik ve sanat felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Estetik ve Sanat Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Estetik ve Sanat Felsefesinin Temel Problemleri (Güzellik ve Ortak Estetik Yargıların İmkânı)

Anahtar Kavramlar

estetik, güzellik, sanat, sanat eseri

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında kontrol listesi, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler estetik ve sanat felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldururlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin estetik ve güzellik kavramlarının birbirleriyle ilişkili olduğunu, sanatın terim anlamını ve önemini, sanatın farklı alanları olduğunu bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Sanatın insana ve topluma etkisi ile üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere doğru/yanlış testi uygulanır.

Köprü Kurma

Öğrencilere resim, heykel, minyatür, müzik, ebru, roman, hikâye gibi sanat eserleri ile ilgili örnekler verilir ve bunların insana neler düşündürdüğünü ve hissettirdiğini ifade etmeleri istenir. Öğrencilerin bunların kültürel, estetik, etik, sanatsal değerleri hakkında düşünmeleri sağlanır.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

FEL.10.6.1

Öğrencilerin estetik ve sanat felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Öğrencilere sanat hakkında özlü sözler ve çeşitli sanat eserlerinden (resim, heykel, şiir vb.) oluşan bir kolaj verilir. Öğrencilerden sanat, sanat eseri, güzellik, estetik, estetik haz kavramlarının anlamları hakkında duygu ve düşüncelerini açıklamaları istenir (OB4). Estetik ve sanat felsefesinin temel kavramları ve sanatın tanımları hakkında bilgi görseli verilir. Estetik ve sanat felsefesinin konusu hakkında çıkarım yapılması sağlanır (KB2. 10). Öğrencilerin ön yargısız bir şekilde sanatın ne olduğuna farklı açılardan bakabilmesi ve farklı fikirlere açık olması teşvik edilir (E3.5, OB9, KB3.1). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilere sanat kuramlarının (taklit olarak sanat, yaratım olarak sanat, oyun olarak sanat) açıklamalarının ve ilgili temsilcileri hakkında bilgilerin yer aldığı bilgi görseli verilir. Öğrencilerden bir objenin kopyasını çizmeleri, ardından aynı objeyi zihinlerinde hayal ettikleri hâliyle kâğıda yansıtmaları istenir (**D7.1, OB9, KB2.13**). İlk çizim ile ikinci çizim arasındaki farkların neler olabileceği, çizimlerin taklit ve yaratım sanat kuramlarından hangilerine karşılık gelebileceği sorularak bu kuramların düşünce ve argümanlarının değerlendirilmesi sağlanır (**KB3.1**). Görüşlerin gerekçeleriyle birlikte sözlü olarak ifade edilmesi gerçekleştirilir. Oyun olarak sanat kuramının düşünce ve argümanlarının değerlendirilmesi için öğrencilerden haz ve özgürlük duyguları temelinde oyun ve sanat arasında benzerlik kurmaları istenir (**KB2.7**). İnsan gerçeğe özgürlüğe sanatsal girişimde bulunarak ulaşım ulaşamayacağı değerlendirilmesi sağlanır (**D11.2, KB3.1**). Süreçte Sokratik tartışma yöntemi kullanılabilir. Öğrencilere sanat kuramları ile ilgili yargılar liste hâlinde verilir. Hangi yargıların hangi kuramla ilişkili olduğu ve bu yargıların doğruluğu hakkında görüş geliştirmeleri sağlanır (**E3.10, KB2.10**).

Öğrencilerin güzellik ve ortak estetik yargıların imkânı problemini açıklamaları ve bunlara yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Öğrencilere güzelin öznel mi, nesnel mi olduğu sorulur. Bir varlığı güzel kılan özelliklerin neler olabileceği üzerine tartışma yaptırılır ve belirlenen niteliklerin içsel ve dışsal olarak gruplanması istenir (**OB1, KB2.7**). Güzelliğin hakikat, iyilik ve yüceyle ilişkisi vurgulanır. Öğrencilerin güzel algısının evrensel olup olamayacağı hakkındaki görüşlerini örneklerle sunmaları ve gruplar hâlinde tartışmaları sağlanır (**KB2.18**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**). Tartışma sürecinde öğrenciler birbirlerinin sözünü kesmeden dinlemeye, duygu ve düşüncelerini ifade etmeye, diğer arkadaşlarıyla etkileşim kurmaya teşvik edilir (**SDB2.1, D14.1**). Güzellik ve estetik yargılar hakkında bazı filozofların (Platon, A. Baumgarten, Kant, B. Croce) düşünce ve argümanları bilgi görseli olarak verilir. Bu filozofların güzelliğin tanımı ve ortak estetik yargıların imkânı hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi sağlanır (**KB3.3**).

Estetik ve sanat felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri için öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için

- Aristoteles'in *Poetika*,
- F. Schiller'in *İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine*,
- B. Croce'nin *Estetik*,
- İ. Tunalı'nın *Estetik*,
- J. Berger'in *Görme Biçimleri* eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanır.

Öğrencilere metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin akran değerlendirme formu üzerinden birbirlerini değerlendirmesi istenir. Metin inceleme formu, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirirler (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme * Güzelliğin ölçütlerinden olan simetri, altın oran, ahenk ve zıtlık kavramları tartışılabilir. Tartışmalara neden olan sanat eserlerini (M. Cattelan'ın *Komedi*, A. Warhol'un *Brillo Kutuları* vb.) A. Danto'nun kurumsal sanat anlayışına dayanarak değerlendirilebilir. L. Tolstoy'un *Sanat Nedir?* eserinden hareketle sanat-ahlak ilişkisi analiz edilebilir.

Destekleme Sanat kuramları çeşitli görsel veya görsel-işitsel araçlarla sadeleştirilerek açıklanabilir. Estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerini açıklayan yapılandırılmış metinlerden yararlanılabilir. Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden sanat felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

7. ÜNİTE: SİYASET FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin siyaset felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama, SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme, SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme)

-

KAVRAMSAL BECERİLER

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D1. Adalet, D3. Çalışkanlık, D11. Özgürlük, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Tarih, İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.13. Yapılandırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- FEL.10.7.1. Siyaset felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
- Siyaset felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.*
  - Siyaset felsefesinin temel problemlerini açıklar.*
  - Siyaset felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.*
  - Siyaset felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Siyaset Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları
Siyaset Felsefesinin Temel Problemleri (Devletin Kökeni, İktidarın Kaynağı ve Meşruiyeti, İdeal Düzen ve Ütopya)

Anahtar Kavramlar

adalet, birey, devlet, eşitlik, iktidar, özgürlük, toplum, ütopya

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında çalışma kâğıdı, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler siyaset felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldururlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin siyaset kavramına ilişkin fikir sahibi oldukları, birey ve vatandaşlık bilincine sahip oldukları, toplumsal hayata ilişkin temel problemlerin farkında oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Siyasetin önemi ve gereği ile üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kelime ilişkilendirme testi uygulanır.

Köprü Kurma

Öğrencilerden toplumsal hayatta karşılaşılan sorunların neler olduğu ve tarihsel süreçte farklı yönetim biçimlerinin ortaya çıkma nedenleri hakkında tahminde bulunmaları istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.7.1

Siyaset felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklamaları için öğrencilere siyasetin amacı, işlevi, kurum ve aktörleri, toplumsal hayatın diğer unsurlarıyla ilişkisine dair sorular yöneltilir (E1.1). Bu bağlamda siyaset felsefesinin temel kavramlarının (adalet, özgürlük, eşitlik, hak) tanımlarının ne olduğu ile bu kavramların birbirleriyle ilişkisi hakkında tartışma yaptırılır (KB2.18). Siyaset felsefesinin tanımı ve konusu hakkında çıkarım yapılması sağlanır (KB2.10). Tartışmada öğrenciler deneyimlerini ifade edebilir, bir görseli yorumlayabilir veya bir örnek durumu inceleyebilir. Hak ve özgürlükleri korumanın önemini sözlü olarak belirtir (D1.1). Öğrencilerin, tartışma sonucunda ulaştıkları görüşleri kısa bir konuşma veya yansıtma yazısı ile paylaşmaları sağlanır (OB1, KB2.13). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin siyaset felsefesinin temel problemlerinden devletin kökeni, iktidarın kaynağı ve meşruiyetini açıklamaları ve bu problemlere yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Devletin kökeni, iktidarın kaynağı ve meşruiyeti problemleri bağlamında öğrencilere, toplumlarda neden iktidarların ortaya çıktığı ve bu iktidarların meşruiyetlerini farklı yönetim biçimlerinde nasıl sağladığına yönelik çeşitli sorular sorulur.

Öğrencilerin iktidarın önemi, gereği ve meşruiyetinin kaynağı hakkında çıkarım yapmaları sağlanır **(KB2.10)**. Çıkarımları ile karşılaştırmalar yapmaları için devletin kökeni, iktidarın kaynağı ve meşruiyeti problemleri, bu problemlere ilişkin görüşleri ve argümanları içeren bilgi görseli verilir. Öğrencilerden bu problemleri açıklamaları, verilen düşünce ve argümanları değerlendirmeleri istenir **(KB3.3)**. Süreçte küçük veya büyük grup tartışma teknikleri kullanılabilir.

Öğrencilerin siyaset felsefesinin temel problemlerinden ideal düzenin imkânı problemini anlamaları ve bu probleme dair düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Öğrencilerden toplumsal sorunlara örnekler vermeleri istenir. Bu örnekler üzerinden insanların adil, eşit, özgür, güvenli ve refah içerisinde yaşayabileceği bir toplumsal düzenin olabirliğine ilişkin görüşler alınır **(E1.2)**. Öğrencilerin kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermenin önemi ve gereği hakkında çıkarımda bulunmaları sağlanır **(D11.3, KB2.10)**. Örnek olay ve durumlardaki sosyal ipuçlarını dikkate alarak başkalarının duygularını, düşüncelerini ve bakış açılarını toplumsal normların önemi açısından sorgulanması sağlanır **(SDB2.3, D14.3, OB6, KB2.8)**. Siyasetin toplumda zenginlik ve kaynakların dağıtılmasıyla ilgili olduğu görüşünden hareketle devletin kaynakların adil dağılımı konusundaki rolü ve bireysel özgürlükler ile devlet otoritesi arasındaki denge üzerine bir tartışma yürütülür **(KB2.18)**. Millî bilinç kazanmanın ve millî kaynakları korumanın önemini ifade etmeleri sağlanır **(D19.1)**. Varılan sonuçlar üzerinden öğrencilerin ideal düzenin imkânı problemine yönelik düşünce ve argümanlarını kendi cümleleriyle yazılı olarak açıklamaları sağlanır. Öğrencilere ütopya eserlerinin genel özelliklerinin açıklandığı bilgi görseli verilir. Öğrencilerin ütopya eserlerini (istenilen ütopya ve istenilmeyen ütopya), ideal toplum düzeni açısından değerlendirmeleri sağlanır **(E3.10, KB3.3)**. Bu süreçte münazara yaptırılabilir veya görüşlerin açıklandığı kısa metinler yazdırılabilir. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir **(E3.5)**. Öğrencilerin yapay zekâların ya da robotların insanlar üzerinde hakimiyet kurdukları kısa bir hikâyeye yazmaları sağlanır.

Siyaset felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri için öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için

- Platon'un *Devlet*,
- Aristoteles'in *Politika*,
- Orhon Yazıtları,
- Farabi'nin *El-Medinet-ül-Fâzıla*,
- Yûsuf Has Hâcib'in *Kutadgu Bilig*,
- İbni Haldun'un *Mukaddime*,
- T. Hobbes'un *Leviathan* eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanır.

Öğrencilere metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin akran değerlendirme formu üzerinden birbirlerini değerlendirmesi istenir. Metin inceleme formu, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirirler **(D3.3, D16.3)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Siyaset felsefesinin temel kavramlarına yönelik J. Rawls'ın *Bir Adalet Teorisi* adlı eserinde yer alan "cehalet örtüsü (bilinmezlik perdesi)" metaforu üzerinden adalet temelli bir ütopya tasarlanabilir.

Siyaset felsefesinin temel problemlerine yönelik robotların hak talep ettiği bir distopya tasarlanabilir.

* J. Bentham'ın *Gözün İktidarı* eserinde yer alan "panoptikon" tasarımından hareketle gözetimin toplumsal düzeni sağlamada üstlendiği rol tartışılabilir.

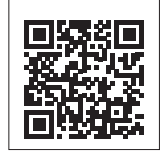
Destekleme Siyaset felsefesinin konusu ve temel kavramlarının açıklanması sürecinde anlam çözümleme tabloları, kavram haritaları gibi materyaller kullanılabilir.

Siyaset felsefesinin temel problemlerine ilişkin çözümü daha kolay tespit edilebilecek günlük hayattan örnek durum ve olaylardan yararlanılabilir.

Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden siyaset felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

8. ÜNİTE: DİN FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin din felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATI 6

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama, SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme, SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma, E3.5. Açık Fikirlilik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SBD2.2. İş Birliği

Değerler

D3. Çalışkanlık, D10. Mütevazılık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Tarih, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Sosyoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.8.1. Din felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Din felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.*
- Din felsefesinin temel problemlerini açıklar.*
- Din felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.*
- Din felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Din Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Din Felsefesinin Temel Problemleri (Tanrı'nın Varlığına İlişkin Görüşler, Tanrı'nın Varlığına Yönelik Kanıtlamalar, Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu, Ruhun Ölümsüzlüğü)

Anahtar Kavramlar

ibadet, iman, inanç, Tanrı, vahiy

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında kavram haritası, eşleştirme kartları, boşluk doldurma, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir. Performans görevi: Öğrenciler din felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldururlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin din ile ilişkili temel kavramları bildikleri, farklı dinlerin ve inançların farkında oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Dinin insan hayatındaki yeri ile üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kısa cevaplı sorular sorulur.

Köprü Kurma

Öğrencilere dinin konusu ve kavramları hakkında neler bildikleri sorulur. Öğrencilerin felsefe ve din arasındaki konu ortaklığı üzerine tahminlerde bulunmaları sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.8.1

Din felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklamaları için öğrencilerin yapılandırılmış bir metin üzerinden din felsefesi ile teoloji arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri sağlanır. Süreçte karşılaştırma tablosu kullanılabilir (**KB2.7**). Öğrencilerin din felsefesinin temel kavramlarını (Tanrı, ibadet, iman, inanç, vahiy) kendi cümleleriyle açıklamaları sağlanır. Açıklama ve çıkarımların güvenilir kaynaklardan doğrulanması gerçekleştirilir (**OB1, D3.3**). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin Tanrı'nın varlığına ilişkin görüşlerle (teizm, deizm, panteizm, ateizm, panenteizm) Tanrı'nın varlığının kanıtlanması problemini açıklamaları, ilgili düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için öğrencilere ilgili görüşleri açıklayan ve teleolojik argüman, kozmolojik argüman, ontolojik argüman ve kötülük argümanını içeren bilgi görseli verilir. Öğrencilerden bu görüşlerle argümanların benzer ve farklı yönlerini belirlemeleri istenir (**KB2.7**). Bu süreçte kavram haritası veya yapılandırılmış grid kullanılabilir (**KB2.7**). Tanrı'nın varlığına yönelik görüşlerle ilgili kanıtlamaların düşünce ve argümanlarının tutarlılığının tartışıldığı bir yansıtma yazısı yazdırılır (**E3.5, SDB1.3, KB3.3**). Bu süreçte öğrencilerin, insanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark etmeleri ve bu farklılıklara saygı duymaları sağlanır (**D14.3, KB2.18**).

Öğrencilerin din felsefesinin temel problemlerinden evrenin sonluluğu ve sonsuzluğu, ruhun ölümsüzlüğü problemlerini anlamaları; ilgili düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bu bağlamda öğrencilere bilgi görseli verilir. Öğrencilerin problemleri açıklamaları ve probleme yönelik argümanların tutarlılığını kendi cümleleriyle yazılı olarak değerlendirmeleri sağlanır (**E3.2, KB3.3**). Öğrenciler arkadaşlarıyla yardımlaşır, gösterişten kaçınır ve farklı düşünceler üzerinde yapıcı olarak uzlaşır (**SDB2.2, D10.2, D20.2**). Bu süreçte görüş oluşturma tekniği kullanılabilir, yaratıcı yazma veya boşluk doldurma çalışması yapılabilir. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Din felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri için öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için

- Augustinus'un *İtiraflar*,
- Gazali'nin *İhyâ-u Ulûm'îd-Din*,
- İbni Rüşd'ün *Tutarsızlığın Tutarsızlığı*,
- D. Hume'un *Din Üzerine*,
- G. W. F. Hegel'in *Din Felsefesi Üzerine Dersler*,
- Alvin Plantinga'nın *Tanrı, Özgürlük ve Kötülük* eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanır.

Öğrencilere metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin akran değerlendirme formu üzerinden birbirlerini değerlendirmesi istenir. Metin inceleme formu, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirirler (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

* Farabi ve Gazali'nin görüşleri doğrultusunda rastlantı ve zorunluluk kavramları üzerinden evrendeki nedensellik ve mucize kavramları değerlendirilebilir.

Platon'un "*Euthyphron*" diyalogundan hareketle "Bir şey Tanrı istediği için mi iyidir yoksa iyi olduğu için mi Tanrı onu ister?" ikileminin İslam dünyasında Eş'ari ve Mutezile tarafından nasıl yorumlandığı araştırılabilir.

İbnülarabi'nin *Fususul Hikem* adlı eserindeki "ayna metaforu" üzerinden Tanrı-âlem ilişkisi yorumlanabilir.

Destekleme

Din felsefesinin konusu ve temel kavramlarına yönelik kavram yanılgılarını tespit etmek ve gidermek için tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid vb. materyaller kullanılabilir.

Din felsefesinin temel problemlerini açıklayan yapılandırılmış metinlerden yararlanılabilir.

Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden din felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

9. ÜNİTE: BİLİM FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin bilim felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapmaları amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama, SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme, SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme)

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim

Değerler D3. Çalışkanlık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Fizik, Biyoloji, Kimya, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- FEL.10.9.1. Bilim felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
- Bilim felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.*
  - Bilim felsefesinin temel problemlerini açıklar.*
  - Bilim felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.*
  - Bilim felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bilim Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları
Bilim Felsefesinin Temel Problemleri (Bilimin Ne Olduğu, Bilimin Yöntemi)

Anahtar Kavramlar

bilim, doğrulama, paradigma, yanlışlama

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında eşleştirme testi, kavram haritası, boşluk doldurma, bulmaca, sunum, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler bilim felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldururlar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bilimsel bilginin özelliklerini, bilimsel yöntemin aşamalarını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Ünitede yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere doğru/yanlış testi uygulanır.

Köprü Kurma

Bilimin hayatla ilişkisini içeren ve bilimsel buluşların önemini gösteren yazılı, işitsel veya görsel materyaller verilerek bilimin doğasına ve değerine yönelik öğrencilerin tahminde bulunmaları sağlanır. Bilimin değerini ifade eden örneklerin verilmesi istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.9.1

Öğrencilerin bilim felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Öğrencilere bilim tarihinin önemli deneyleri ve çalışmaları üzerinden bilimin konusunu, amacını ve yöntemini açığa çıkarmalarını sağlayacak sorular sorulur. Bilim felsefesinin konusu hakkında tartışma yaptırılır (**KB2.18**). İbnülheyyem'in Karanlık Oda deneyi, Takiyüddin'in optik deneyleri ve matematik çalışmaları, Michelson-Morley veya Milgram'ın Otorite ve İtaat deneyleri örnek olarak verilebilir (**E1.1**). Öğrencilerin gözlem, hipotez, kuram, yasa, deney, bilimsel yöntem kavramlarını açıklamaları istenir (**KB2.7**). Bu süreçte öğrenciler eşleştirme testi veya boşluk doldurma çalışması yapabilir.

Öğrencilerin bilimin ne olduğu problemini anlamaları, bu problem temelinde klasik (geleneksel) bilim anlayışı ile çağdaş bilim anlayışının düşünce ve argümanlarını bilimin doğası açısından değerlendirmeleri amaçlanır. Öğrencilere farklı bilim anlayışlarını açıklayan yapılandırılmış bir metin verilir. Öğrencilerin bu anlayışların benzer ve farklı yönlerini karşılaştırarak değerlendirmesi sağlanır (**E3.10, KB2.7, KB3.1**). Süreçte öğrenciler klasik ve çağdaş bilim anlayışlarına yönelik grup çalışması yaparak karşılaştırmalı bir sunum, argümanları içeren kavram haritası hazırlayabilir veya tartışma yapabilir.

Öğrencilerden bu süreçte uyum içinde çalışmaları, planlama ve zaman yönetimine dikkat etmeleri, güvenilir bilgi kaynaklarını kullanmaları ve aktif olarak sorumluluk almaları istenir **(D3.4, SDB1.2)**. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir **(E3.5)**.

Öğrencilerin bilimin yöntem problemini açıklamaları, bu problem temelinde bilim olanı bilim olmayandan (diğer disiplinlerden ya da sözde bilimden) ayırarak ilgili görüş ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bu bağlamda öğrencilere içinde bilim olan ve bilim olmayanların bulunduğu bilgi alanları karışık olarak verilir ve onlardan bu bilgi alanlarını bilim ve bilim olmayan olarak sınıflamaları istenir **(KB2.7)**. Öğrencilere sınıflama için neleri ölçüt aldıkları, sınıflamada zorlandıkları bilgi alanlarının neler olduğu ve neden zorlandıkları üzerine tartışma yaptırılır **(KB2.18)**. Tartışmada öğrencilere iletişime açık olmaları gerektiği hatırlatılarak onlardan etkin dinleme yapmaları, not tutmaları, duygu ve düşüncelerini sözlü ya da yazılı olarak açıklamaları, anlaşılmayan konular için sorular sormaları ve gelen soruları iletişimi zenginleştirecek biçimde yanıtlamaları istenir **(SDB2.1, D14.1)**. Öğrencilere R. Carnap, K. Popper ve T. S. Kuhn'un görüşlerini ifade eden bilgi notu verilir ve bu filozofların görüş ve argümanlarının karşılaştırılarak değerlendirilmesi sağlanır **(OB1, KB3.3)**. Bu süreçte görüşlerin güçlü ve zayıf yanlarına odaklanılarak bir karşılaştırma tablosu hazırlanabilir veya soru-cevap öğretim tekniği kullanılabilir. Kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Bilim felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri için öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için

- H. Reichenbach'ın *Bilimsel Felsefenin Doğuşu*,
- K. R. Popper'ın *Bilimsel Araştırmaların Mantığı*,
- A. Sayılı'nın *Hayatta En Hakiki Mürşit İlimdir*,
- T. S. Kuhn'un *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*,
- F. Sezgin'in *Bilim Tarihi Sohbetleri* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanır.

Öğrencilere metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin akran değerlendirme formu üzerinden birbirlerini değerlendirmesi istenir. Metin inceleme formu, dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği ile değerlendirilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirirler **(D3.3, D16.3)**.

FARKLIlaştırma

Zenginleştirme

Sosyal bilimlerde yöntem tartışmaları bağlamında hermeneutik yöntem araştırılabilir.

Sosyal bilimlerin çerçevesinde determinizm kavramı araştırılabilir.

* R. Carnap'ın "bilim ve bilim olmayan" görüşü değerlendirilebilir.

Ş. Teoman Duralı'nın biyoloji felsefesi temelinde insanın biyolojik ve kültürel boyutları hakkındaki görüşleri araştırılabilir.

Destekleme

Bilim felsefesinin konusu ve temel kavramlarına yönelik kavram yanlışlarını tespit etmek ve gidermek için bilgi görseli kullanılabilir.

Bilim felsefesinin temel problemlerine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında akran destekli öğrenmeden yararlanılabilir.

Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden bilim felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

Öğretmen Yansımaları

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

11. SINIF

1. ÜNİTE: ÇEVRE SORUNLARI VE FELSEFE

Bu ünite de öğrencilerin çevreyle ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması ve çevre sorunlarına yönelik felsefi düşünce ortaya koyması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama)
SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.1. Uzmanlaşma, E3.2. Odaklanma, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati k Olma,
E3.11. Özgün Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB3.2. Esneklik

Değerler D3. Çalışkanlık, D5. Duyarlılık, D9. Merhamet, D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf, D18. Temizlik,
D19. Vatanseverlik, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB7. Veri Okuryazarlığı, OB8. Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Biyoloji, Coğrafya, Tarih, Sosyoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB2.14. Yorumlama,
KB3.2. Problem Çözme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.1.1. Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme

- Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.1.2. Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Çevre ile ilgili felsefi problemleri çözümler.
- Çevre sorunları ile ilgili görüş ve argüman oluşturur.
- Çevre sorunları ile ilgili felsefi bir metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Çevre ile İlgili Problemler (Çevrenin Tahribatı, Çevre Kirliliği, Küresel Isınma, Sürdürülebilirlik) Çevre Etiği (İnsan Merkezci Etik, Canlı Merkezci Etik, Çevre Merkezci Etik)

Anahtar Kavramlar

çevre, çevre etiği, değer, doğa

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında açık uçlu sorular, dereceli puanlama anahtarı, yapılandırılmış grid, dereceleme ölçeği, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler gözlemledikleri çevre sorunu hakkında felsefi bir metin yazar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME

YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin temel düzeyde bilgi ve anlayışa sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Çevre bilincinin önemi ile üniteye yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kelime ilişkilendirme testi uygulanır.

Köprü Kurma

Görsel ve sayısal veriler üzerinden öğrencilerin çevre sorunlarına odaklanması ve yönlendirici sorularla bu sorunların nedenleri ve hayata etkileri hakkında düşünmeleri sağlanır.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

FEL.11.1.1

Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlamaları amacıyla öğrencilerin çevre ve insan hayatı hakkında çeşitli materyaller aracılığıyla çevre hakkında çeşitli felsefi soruları (İnsan çevre ilişkisi değer temelinde nasıl kurulabilir? Doğanın kendi başına bir değeri var mıdır? İnsanın çevreye karşı ahlaki sorumluluğu var mıdır? Çevreye zarar vermeden hayat sürdürmek nasıl mümkündür? İnsanın doğal kaynakları tüketiminin ölçüsü nedir? İnsanın doğa üzerinde egemenlik kurması ne gibi sorunlara yol açar?), problemleri (çevre tahribatı ve kirliliği, küresel ısınma ve sürdürülebilirlik) düşünmeleri ve farkındalık kazanmaları sağlanır (D17.1, D18.3). Beyin fırtınası veya çember gibi tartışma teknikleri üzerinden öğrencilerin söz konusu problemlerin nedenleri, geçmişten günümüze boyutları ve gelecekteki olası etkileri hakkında düşüncelerini ifade etmeleri ve neden sonuç diyagramı üzerinde göstermeleri sağlanır (E3.2, KB3.2). Öğrencilerden problemlerin çözümüne yönelik ülkemizde geliştirilen projeleri araştırmaları istenir (OB1). Öğrencilerin seçilen projelerin çevreyi yaşanabilir hâle getirmedeki katkısını değerlendirmeleri, projelerin yürütülmesinde çaba göstermenin ve gönüllü olmanın önemi hakkında çıkarım yapmaları sağlanır (SDB3.2, D5.2, D20.4, KB2.10). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (E3.5).

FEL.11.1.2

Çevre ile ilgili felsefi problemleri çözümlenmeleri için çevre sorunlarıyla ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yayımlanan veri, tablo ve grafikler üzerinden açık uçlu sorular yöneltilerek öğrencilerin felsefi sorgulamalar yapması sağlanır **(OB7)**. Verilere ve yakın çevre gözlemlerine dayanılarak "sürdürülebilirlik, çevrenin tahribatı, çevre kirliliği, küresel ısınma" problemlerinin nedenleri ve sonuçları üzerine çıkarım yaptırılır **(KB2.10)**. Farklı ülkelerin ticari ve endüstriyel faaliyetlerinin çevre sorunlarına yol açıp açmadığına ilişkin bir tartışma gerçekleştirilir **(KB2.18)**. Doğa ve canlılar için sürdürülebilir hayata ilişkin öneri listesi oluşturulması sağlanır **(D9.3, OB8)**. Öğrenciler ülkemizin doğal güzelliklerinin korunması için çözüm önerilerinde bulunur **(D19.3)**. Bu süreçte balık kılıcı ve beyin fırtınası gibi teknikler kullanılabilir. Öğrencilerin Mimar Sinan'ın eserleri üzerinden sürdürülebilir mimarinin önemi hakkında tartışma yapmaları ve çevreye duyarlı yapıların insanlık için değeri hakkında kısa bir yazı yazmaları sağlanır **(KB2.18)**.

Çevre sorunlarıyla ilgili görüş ve argüman oluşturmaları için öğrencilere çevre etiğine ilişkin yaklaşımların genel özelliklerini ve temel görüşlerini içeren bir çalışma kâğıdı verilir **(OB1)**. Yaklaşımların benzer ve farklı yönleri ile yaklaşımlara ait görüşlerin güçlü ve zayıf yanlarının belirlenmesi ve yazılı olarak ifade edilmesi sağlanır **(KB2.7)**. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksikleri hakkında dönüt verilir. Afetlerle sonuçlanabilen bir çevre sorununun iş birlikli olarak belirlenmesi ve çözümü hakkında yazılı biçimde görüş ve argüman oluşturulması sağlanır **(KB2.10)**. Bu süreçte forum veya panel tartışma teknikleri, öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir **(E3.5)**. Çevreye ve canlılara değer verilmesi gerekliliğine, afet bilincine dikkat çekilir ve çevre bilincinin nasıl kazandırılacağı hakkında tartışma yaptırılır **(D5.3)**. Tartışma sürecinde öğrencilerin görüşlerini açık bir şekilde ifade etmeleri ve etkin katılım göstermeleri desteklenir **(SDB2.1, KB2.18)**.

Çevre sorunlarına yönelik felsefi bir metin yazmaları için öğrencilere felsefi metinlerin nasıl yazıldığını örnekleyen bir çalışma kâğıdı verilir **(OB1)**. Felsefi bir metnin nasıl yazıldığı hakkında çıkarım yapılması ve buna yönelik kontrol listesinin oluşturulması sağlanır. Öğrencilere felsefi metinlerin yazımında ele alınan problemlerin tanımlanmasının, ilgili kavramların yansıtılmasının, argümanların ortaya konulmasının, ileri sürülecek felsefi görüşün tutarlı biçimde temellendirilmesinin, felsefi terminolojinin kullanılmasının ve dil kurallarına uyulmasının önemi vurgulanır. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksikleri hakkında dönüt verilir. Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi metin yazmaya yönelik cümle ve paragraf tamamlama etkinlikleri yaptırılır. Bu süreçte akran değerlendirmesi uygulanabilir. Öğrencilerden gözlemedikleri bir çevre sorunu hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve ilgili sorun hakkında düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Araştırmalarından hareketle öğrencilere felsefi bir metin yazdırılır **(E3.1, E3.7, E3.11, KB2.14)**. Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır **(D3.2, D16.3)**. Yazılan metin, performans görevi olarak kabul edilir ve felsefi metin, inceleme ölçütlerinin yer aldığı dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Adil ve sürdürülebilir bir çevre politikasının oluşturulmasında felsefenin rolü J. Jardins'in çevre etiğine ilişkin görüşleri çerçevesinde yorumlanabilir.

Çevre krizine yönelik felsefi görüşlerin değerlendirilerek kişisel görüşlerin yazılı olarak açıklanması sağlanabilir.

* İbni Tufeyl'in *Hay Bin Yakzan* adlı eseri ve R. Emilia'nın eğitim görüşlerini dikkate alarak insanların çevre ve doğadan öğrenebileceklerine ilişkin hikâye kartı hazırlanabilir.

Destekleme

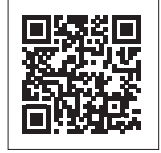
Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemlerin açıklanmasında görsellerle zenginleştirilmiş bilgi kartları ve günlük hayat örneklerini içeren dijital materyaller kullanılabilir.

Çevre ile ilgili felsefi problemlerin çözümlenmesine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında akran destekli öğrenmeden yararlanılabilir.

Felsefi metin yazma sürecinde çevre sorunları ile ilgili görüş ve argümanlar sunulacak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN**YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: TEKNOLOJİ VE HAYAT

Bu ünite de öğrencilerin teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması, teknoloji ve hayat ilişkisine yönelik felsefi düşünce ortaya koyması amaçlanmaktadır.

DERS SAATI 12

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama)
SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E2.2. Sorumluluk, E3.1. Uzmanlaşma, E3.7. Sistemati k Olma, E3.4. Gerçeği Arama, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.11. Özgün Düşünme

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB3.1. Uyum

Değerler D2. Aile Bütünlüğü, D3. Çalışkanlık, D8. Mahremiyet, D13. Sağlıklı Yaşam, D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB3. Finansal Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Biyoloji, Coğrafya, Tarih, Psikoloji

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB2.14. Yorumlama, KB3.2. Problem Çözme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.2.1. Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme

a) *Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.*

b) *Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek değerlendirir.*

FEL.11.2.2. Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme

a) *Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi problemleri çözümler.*

b) *Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili görüş ve argüman oluşturur.*

c) *Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi metin yazar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Teknoloji ve İnsan Hayatı

Teknoloji Bağlamında Ontolojik Problemler (Ontolojik Anlam Kaybı, Yabancılaşma, Zaman-Mekân Algısı ve Sanal Evren)

Teknoloji Bağlamında Aksiyolojik Problemler (Güvenlik Sorunları, Değerlerin Tahribatı, Ahlaki Eylemin İmkânı)

Anahtar Kavramlar

ontolojik anlam, tekhne, teknoloji karşıtlığı, teknoloji taraftarlığı, teknokrasi, zaman ve mekân

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, metin inceleme tablosu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler teknoloji felsefe ilişkisine yönelik felsefi bir metin yazar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin teknoloji sorunlarına ilişkin temel düzeyde bilgi ve anlayışa sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Teknolojik gelişmelerin hayata etkisi hakkında farklı görüşlerin yorumlanması amacıyla öğrencilere doğru/yanlış testi uygulanır.

Köprü Kurma

Çeşitli teknolojik araçların sosyal ve kültürel hayata etkilerini gösteren görseller üzerinden teknolojinin "amaç için araç" olup olamayacağı konusunda öğrencilerin görüşlerini sözlü biçimde ifade etmesi sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.2.1

Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri açıklamaları için öğrencilere teknoloji ve insan hayatı hakkında çeşitli materyaller aracılığıyla felsefi soruları (Teknoloji insan hayatını nasıl etkiler? Teknolojinin tutsağı olmadan bir hayat nasıl mümkündür? Teknoloji insanın değer dünyasını nasıl etkiler? İnsanın kendine yabancılaşmasında veya keşfetmesinde teknolojinin rolü var mıdır? Teknoloji aile içi iletişim ve sorumlulukları etkiler mi? Teknoloji zaman ve mekân algısını değiştirebilir mi? Teknoloji insanın güvenliğini tehdit eder mi? Teknoloji, varlıkları başta oldukları şeyden uzaklaştırır mı? Bilim mi teknolojiyi yoksa teknoloji mi bilimi oluşturur? vb.), problemleri (Teknoloji bağlamında ontolojik sorunlar ile aksiyolojik sorunlar) düşünmeleri ve farkındalık kazanmaları sağlanır. Yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerin söz konusu problemlerin nedenleri ve etkileri hakkında düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır (E3.5, D2.3). Teknoloji kullanımında kişisel bilgilerin korunması hakkında farkındalık oluşturulur (D8.2). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri hayat ile ilişkilendirerek değerlendirmeleri amaçlanır. İletişim, sanayi ve finansal teknolojilerin birey, aile ve toplum hayatına etkilerini araştırarak ulaştığı örnek olaylar üzerinden üretim ve tüketim ilişkileri bağlamında teknoloji geliştirmenin ve kullanımının sağladığı konfor ve yarattığı problemler hakkında tartışma yapılması sağlanır (OB1, OB3, E2.2, D2.2). Öğrencilerin bilinçli tüketici olmanın önemini ifade etmeleri sağlanır (D17.1). Felsefi sorular çerçevesinde ülkemizde yaşanan doğal felaketler (deprem, heyelan, yangın, sel) ve salgın hastalıklar sürecinde teknolojinin insan hayatı için gereğinin değerlendirilmesi sağlanır (SDB2.1, KB2.10). Bu açıdan ülkemizde yürütülen projelerin araştırılması sağlanır (OB1). Öğrencilerin teknolojik gelişmelerin hayatlarını nasıl etkilediği, teknolojinin olumsuz etkileri ile baş edebilmek için neler yapabilecekleri hakkında görüşlerini belirtmeleri beklenir (SDB3.1, OB2). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (E3.5).

FEL.11.2.2

Teknoloji ve hayat ilişkisi ile ilgili ontolojik problemleri çözümlenmeleri, görüş ve argüman oluşturmaları için öğrencilere teknoloji ve insan hayatı hakkında sorunları içeren yapılandırılmış metinler ile bu sorunlarla ilişkilendirilen filozofların (M. Heidegger, G. Marcel, J. Baudrillard) görüşlerinin yer aldığı çalışma kâğıdı verilir. Metinlerin kavram, problem ve argümanları belirlenir ve ontolojik anlam kaybı, yabancılaşma, zaman-mekân algısı, sanal evren sorunları açısından bunların karşılaştırılması yaptırılır (KB2.7). Sanal kimlik, sahte hayat, sahte dünya, post-truth ve yabancılaşma kavramları üzerinden öğrencilerin teknolojinin nasıl bir insan tipi oluşturduğu, beden ve ruh sağlığına etkileri ve teknoloji bağımlılığı üzerine tartışma yapmaları, görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır (D13.3, KB2.10). Bu süreçte konuşma halkası veya büyük grup tartışma tekniği kullanılabilir. Öğrencilere zaman-mekân algısı ve sanal evren ile J. Baudrillard'ın simülasyon kuramı hakkında bir bilgi görseli verilir. Yönlendirici sorularla insanın gerçeklik algısı üzerine tartışma yaptırılır (E3.4, KB2.18). Teknolojinin geleceği şekillendirmede etkisi üzerine görüş veya argüman oluşturulması sağlanır. Görüş veya argümanların tutarlılıklarının değerlendirilmesi gerçekleştirilir (KB3.3). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (E3.5).

Teknoloji ve hayat ilişkisi ile ilgili aksiyolojik problemleri çözümlenmeleri, görüş ve argüman oluşturmaları için öğrencilere teknoloji kaynaklı güvenlik sorunları, sosyal medya hakkında örnek olay ve durumlar ile yapay zekâ uygulamalarıyla oluşturulmuş sistemler/ürünler hakkında bilgi görseli verilir. Güvenlik sorunlarının yaşanmaması adına teknolojide ne gibi önlemlerin alınabileceği ve sistemlerin geliştirilebileceği hakkında tartışma yaptırılır (KB2.18). Tartışmada öğrencilerin güvenliğin millî birlik ve beraberlikteki önemi ile güvenlik tedbirlerinin ülkenin bağımsızlığını korumadaki değerini ifade etmeleri sağlanır (D19.4). Öğrencilerin Z. Bauman'ın sosyal medya hakkındaki görüşlerini yansıtan bir metin üzerinden değerlerin tahribatı problemiyle ilgili görüş ve argüman oluşturması sağlanır (KB2.10). "Robotlar ahlaklı davranabilir mi?" sorusu temelinde öğrencilere yapay zekâ sistemleri ile ahlaki eylemin imkânı hakkında tartışmalar yaptırılarak görüş ve argüman oluşturulması sağlanır. Süreçte ilk robotu icat ettiği kabul edilen Cezeri'nin çalışmalarına dikkat çekilir. Öğrencilerden Cezeri'den günümüze değin robot teknolojisindeki gelişime dair örnekler vermeleri istenir. Verilen örneklerden de yola çıkarak gelişen robot teknolojisinin insan hayatına olan etkilerindeki değişimin ve bu değişimin ahlaki sonuçlarının tartışılması sağlanır. Görüş veya argümanların tutarlılıklarının değerlendirilmesi gerçekleştirilir (KB3.3). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (E3.5).

Yazılan metin, performans görevi olarak kabul edilir ve felsefi metin inceleme ölçütlerinin yer aldığı dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilir. Teknoloji ve felsefe ilişkisine yönelik felsefi bir metin yazmaları için öğrencilere felsefi metin yazmaya yönelik cümle ve paragraf tamamlama etkinlikleri yaptırılır. Buna ek olarak alıntılanan felsefi paragraf örnekleri öğrencilere verilerek bunları kendi cümleleriyle baştan yazmaları istenebilir. Öğrencilerden teknoloji ve felsefe ilişkisi hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve ilgili sorun hakkında düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Araştırmalarından hareketle öğrencilere felsefi bir metin yazdırılır (**E3.1, E3.7, E3.11, KB2.14**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme * J. Searle'ün Çin odası deneyinden hareketle yapay zekânın zihin, anlayış ve bilince sahip olup olamayacağına dair argüman oluşturulabilir.

Cahit Arf'ın "*Makine Düşünebilir mi ve Nasıl Düşünebilir?*" adlı eserinden hareketle düşünebilen makinelerin imkânı yazarın perspektifinden değerlendirilebilir.

N. Postman'ın "teknopolî" kavramı çerçevesinde teknolojinin insan doğasına uygunluğu probleminin ilişkin kişisel görüşlerin açıklanması sağlanabilir.

Destekleme Teknoloji hayat ilişkisi ile ilgili felsefi soru ve problemlerin açıklanmasında görsellerle zenginleştirilmiş bilgi kartları ve günlük hayat örneklerini içeren dijital materyaller kullanılabilir. Teknoloji ve hayat ilişkisi ile ilgili ontolojik ve aksiyolojik problemlerin çözümlenme sürecinde ekran destekli öğrenmeden yararlanılabilir.

Felsefi metin yazma sürecinde teknoloji ve hayat ilişkisiyle görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: AKIL VE İNANÇ

Bu ünite de öğrencilerin akıl-inanç ilişkisine yönelik felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması, felsefi düşünce ortaya koyması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama)
SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.1. Empati, E3.1. Uzmanlaşma, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistematik Olma, E3.11. Özgün Düşünme

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim

Değerler D3. Çalışkanlık, D10. Mütevazılık, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB2.14. Yorumlama, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.3.1. Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme

- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.3.2. Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi problemleri çözümler.
- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili görüş ve argüman oluşturur.
- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Akıl-İnanç İlişkisine Yönelik Felsefi Görüşler

Anahtar Kavramlar

akıl, gönül, inanç

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında eşleştirme, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir. Performans görevi: Öğrenciler, akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi bir metin yazar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin din felsefesinin temel kavram ve problemlerini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Din felsefesinin temel kavram ve problemleri ile üniteye yer alan diğer temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kısa cevaplı sorular sorulur.

Köprü Kurma

Felsefe ve din hakkında örnek metinlerden hareketle öğrencilerin felsefe ile din arasındaki benzer ve farklı yönler hakkında fikir üretmeleri sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.3.1

Öğrencilerin akıl-inanç ilişkisine yönelik temel felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Öğrencilere düşünce tarihinde inancın temellendirilmesinde aklın rolü, önemi ve gereği üzerine yapılan tartışmalara ilişkin temel bilgilerin ve ilgili açıklamaların yer aldığı bilgi görseli verilir (**E1.1, OB1**). Öğrencilerden "İnanç, akılla temellendirilebilir mi?" sorusunu açıklamaları istenir. Sorunun anlaşılması için öğrencilere yardımcı sorular (İnancın temellendirilmesinde aklın rolü nedir? Akla uygun olduğu için mi inanılır? İnançta akıl zorunlu mudur? Anlamak için mi inanılır? İnanç akıl üstü müdür?) yönlendirilir. Öğrencilere akıl-inanç ilişkisiyle ilgili tartışmalara zemin oluşturan tarihî, kültürel ve düşünsel bağlamlar hakkında çıkarım yaptırılır (**KB2.10, KB2.18**). Bunun için soru cevap ya da beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin düşünce, duyu ve davranışlarında kontrollü olmaları sağlanır (**D12.2**). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Öğrencilerin akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemlerin hayattaki yansımalarını gösteren yaşantı örneklerini bulmaları ve bu örnekleri yazılı veya sözlü olarak değerlendirmeleri sağlanır. Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5, OB1**).

FEL.11.3.2

Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi problemleri çözümlenmeleri, görüş ve argüman oluşturmaları için öğrencilere filozofların (Tertullianus, Augustinus, Kindi, Farabi, Gazali, Yûsuf Has Hâcib, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Mevlana, Âşık Paşa, S. Kierkegaard) eserlerinden alıntılanan en fazla yüzer kelimedenden oluşan metinler ile ilgili açıklamalardan oluşan bir çalışma kâğıdı verilir (OB1). Öğrencilerin metinlerde geçen kavram, soru ve argümanları belirlemesi ve filozofların görüşlerinin benzer ve farklı yönlerini rasyonellik, irrasyonellik ve akıl-inanç-gönül ilişkisi bağlamında karşılaştırmaları sağlanır (KB3.3, KB2.7).

Filozofların akıl-inanç ilişkisini nasıl temellendirdiği hakkında yazılı biçimde görüş ve argüman oluşturulması sağlanır (KB2.10). Öğrencilerden filozofların problemlere yaklaşımı ve kullandıkları kavramlar hakkındaki düşüncelerini sözlü biçimde ifade etmeleri istenir (OB1). Bu süreçte açık oturum, rulman, akvaryum gibi küçük-büyük grup tartışma teknikleri kullanılabilir. Öğrenciler, birbirlerinin sözünü kesmeden dinler; birbirlerinin düşüncelerini nesnel olarak değerlendirir ve övünmekten kaçınır (D10.2). Sınıf etkileşimlerinde sözlü/sözsüz iletişimin uygun yollarının kullanılması ve iletişim engellerinin fark edilerek nasıl ortadan kaldırılabileceğinin değerlendirilmesi sağlanır (E2.1, SDB2.1). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (E3.5). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Akıl-inanç ilişkisine yönelik felsefi bir metin yazmaları için öğrencilere felsefi metin yazmaya yönelik cümle ve paragraf tamamlama etkinlikleri yaptırılır. Buna ek olarak alıntılanan ve derlenen felsefi paragraf örnekleri öğrencilere verilerek bunları kendi cümleleriyle tekrar yazmaları sağlanır. Öğrencilerden akıl-inanç ilişkisi hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi vb.) araştırma yapmaları ve ilgili sorun hakkında düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Araştırmalarından hareketle öğrencilere felsefi bir metin yazdırılır (E3.1, E3.7, E3.11, KB2.14). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (D3.2, D16.3). Yazılan metin, performans görevi olarak kabul edilir ve felsefi metin inceleme ölçütlerinin yer aldığı dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme İslam felsefesindeki Gazali ile meşşai ekolü arasındaki tartışmalar hakkında görüş geliştirilebilir.

* İbni Rüşd'ün "Felsefe (akıl) dinin arkadaşı, süt kardeşidir. Hakikat hakikate ters düşmez, onu destekler." sözüyle I. Kant'ın "İnanca yer açmak için bilgiyi sınırladım." sözü akıl ve inanç ilişkisi açısından karşılaştırılarak sorgulanabilir.

Korku ve Titreme eserinde S. Kierkegaard'ın akıl ve inanç ilişkisi üzerine görüşlerinin değerlendirildiği bir yansıtma yazısı yazılabilir.

Destekleme Akıl ve inanç problemlerinin hayatla ilişkilendirilmesinde iş birlikli öğrenme yöntemlerinden yararlanılabilir.

Akıl ve inanç ilişkisinin felsefe tarihindeki örnekler çerçevesinde çözümlenmesinde sadeleştirilmiş metinler verilebilir.

Felsefi metin yazma sürecinde akıl ve inanç ilişkisiyle ilgili görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: EDEBİYAT VE FELSEFE

Bu ünite de öğrencilerin edebiyat-felsefe ilişkisine yönelik felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması ve felsefi düşünce ortaya koyması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama), SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER

E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E2.1. Empati, E3.1. Uzmanlaşma, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati k Olma, E3.11. Özgün Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB2.1. İletişim

Değerler

D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D14. Saygı, D15. Sevgi, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı, OB9. Sanat Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Türk Dili ve Edebiyatı

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.8. Sorgulama, KB2.4. Çözümleme, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.14. Yorumlama, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.4.1. Edebiyat-felsefe ilişkisi ile ilgili soru ve problemleri anlayabilme

- Edebiyat-felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.*
- Edebiyat-felsefe ilişkisi temelinde oluşan soru ve problemlerin hayatla ilişkisini değerlendirir.*

FEL.11.4.2. Edebiyat-felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Edebiyat-felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi problemleri çözümler.*
- Edebiyat-felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi görüş ve argüman oluşturur.*
- Edebiyat-felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi metin yazar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ Dil, Edebiyat ve Felsefe İlişkisi
Edebî Unsurlara Felsefi Bakış

Anahtar Kavramlar edebiyat, felsefi roman, felsefi şiir

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında çalışma kâğıdı, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler, edebiyat-felsefe ilişkisiyle ilgili geliştirdikleri görüş veya argümandan hareketle felsefi bir metin yazar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin edebiyat ve sanat kavramlarını, edebî metin türlerini, estetik ve sanat felsefesinin temel kavram ve problemleri ile dil, düşünce ve mantık ilişkisini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin dil, düşünce ve mantık ilişkisi ile ünitelerde yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere açık uçlu sorular sorulur.

Köprü Kurma Öğrencilerin okudukları (hikâye, roman, şiir vb.) veya izledikleri (tiyatro, edebiyat temalı film vb.) eserlerde geçen felsefi soru ve problemler hakkında kısa bilgi vermeleri ve edebiyatın felsefi düşüncenin aktarılmasında nasıl fayda sağlayacağı konusunda tahminde bulunmaları sağlanır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.4.1

Öğrencilerin edebiyat ve felsefenin ilişkisini anlamaları ve bu ilişkide ortaya çıkan soru ve problemleri açıklamaları amaçlanır. Edebî ve felsefi metin örneklerinin yer aldığı bir çalışma kâğıdı üzerinden öğrencilerin yazım tekniği, hayal gücü, akılcılık, canlandırma, soyut, somut, eleştirel düşünme, metaforik ve betimleyici anlatım gibi biçim ve içerik ile ilgili ölçütleri dikkate alarak edebiyat ve felsefenin benzer ve farklı yönlerini yorumlamaları sağlanır (**OB1, KB2.7**). Yorumlar edebî ve felsefi düşüncenin nitelikleri üzerinden doğrulattır (**E1.5**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Dilin düşünce ve duyguları ifade etme işlevinin edebiyatta ve felsefede yer aldığına dikkat çekilir, bu alanların yaratıcılığı ve ruhsal gelişimi desteklemedeki önemi hakkında öğrencilerin görüşleri alınır (D7.2). Öğrencilerin “Edebî eserler felsefi midir ya da felsefi eserler edebî midir?” sorusunu cevaplamaları, edebiyat ve felsefe ilişkisinden doğan soru ve problemlerin neler olduğu konusunda tartışmaları sağlanır (KB2.18, KB3.3). Bunun için münazara veya büyük grup tartışması teknikleri kullanılabilir. Süreçte öğrencilere felsefenin hakikatin bilgisine ulaşmak için doğru kavram ve yargıları oluşturması, mantıksal olması ve duygusal anlatımdan kaçınması gerektiği vurgulanır. Öte yandan felsefenin ifade gücünü artırması için de metafor kullanımına, betimleme ve öyküleme yapılmasına ihtiyaç duyduğu açıklanır.

Öğrencilerin edebiyat-felsefe ilişkisi temelinde oluşan soru ve problemlerin hayatla ilişkisini değerlendirmeleri amaçlanır. Şiir ve romanlardan seçilen metin örnekleri üzerinden edebiyatın ve felsefenin hayatı konu edinmesi noktasında her türlü düşünce ve görüşleri farklı biçimsel yazı teknikleri ile yansıttığı üzerinde durulur. Bu konuda öğrencilerin okudukları edebî eserlerden ve felsefi metinlerden örnekler vermeleri istenir. Edebiyat ve felsefe ilişkisi üzerinden hangi hayat durumları hakkında metinler yazılabileceği konusunda görüş geliştirilmesi sağlanır (E1.5, KB2.8).

FEL11.4.2

Öğrencilerin edebî metinlerin felsefi değerinin olup olmadığı problemini çözümlenmeleri amaçlanır. Türk edebiyatında yer alan farklı edebî metin türlerinden (destan, atasözü, söylev, fıkra, hikâye, şiir, roman) alıntılanan ve en fazla yüzer kelimedenden oluşan metinler ile ilgili açıklamaların yer aldığı çalışma kâğıdı öğrencilere verilir (OB1, OB5). Öğrencilerin kültürel mirası koruyan ve ülkenin gelişimine katkı sağlayanlara vefalı olmanın önemini ifade etmeleri sağlanır (D15.2). Sınıf, gruplara ayrılır ve her bir gruba farklı çalışma kâğıdı verilir. Gruplardan edebî metinlerde geçen felsefi kavram, soru ve argümanları belirlemeleri ve metin inceleme tabloları üzerinde göstermeleri sağlanır (OB9, KB.2.4). Süreç, kontrol listesi ile değerlendirilebilir. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Felsefe ve edebiyat arasındaki araçsallık ilişkisini çözümlenmeleri amacıyla öğrencilerin edebî anlatımlar ve yazım biçimleri kullanarak felsefi bir düşüncenin nasıl ortaya konulabileceğini sorgulaması sağlanır. Edebî üslupla yazan bazı düşünür ve filozofların (Parmenides, Platon, Yûsuf Has Hâcib, Edip Ahmet Yükneki, Yunus Emre, Âşık Paşa, F. Dostoyevski, F. Hölderlin, M. Unamuno, A. H. Tanpınar, F. Kafka, J. P. Sartre, A. Camus) eserlerinden alıntılanan ve en fazla yüzer kelimedenden oluşan metinler ile felsefi metinlerde bulunması gereken temel özelliklerin yer aldığı bir çalışma kâğıdı öğrencilere verilir (OB1, OB5). Metinler felsefi düşüncenin özellikleri açısından incelenir. İnceleme sonunda öğrencilere varoluşçu felsefenin özellikleri hatırlatılır. Yalnızlık, sorumluluk, sevgi, nefret, kin, umut, umutsuzluk, acı, sevinç gibi insan varoluşuna ait durumların felsefi açıdan ele alınmasında edebî dile başvurulmasının güçlü ve zayıf yönlerinin neler olabileceği hakkında tartışma yaptırılır (KB2.18). Bu süreçte çember veya akvaryum tartışma teknikleri kullanılabilir. Öğrenciler birbirlerinin sözünü kesmeden dinlemeye, duygu ve düşüncelerini ifade etmeye, diğer arkadaşlarıyla etkileşim kurmaya teşvik edilir (D14.1). Sınıf etkileşimlerinde sözlü/sözsüz iletişimin uygun yollarının kullanılması ve iletişim engellerinin fark edilerek nasıldan kaldırılabilirliğinin değerlendirilmesi sağlanır (E2.1, SDB2.1). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (E3.5).

Edebiyat ve felsefe ilişkisine yönelik görüş veya argüman oluşturmaları ve bunlardan hareketle felsefi deneme yazmaları için öğrencilere edebiyat-felsefe ilişkisinden doğan bazı sorular (Edebiyat okuma felsefi bir bakış açısı kazandırır mı? Edebiyat ve felsefenin olmadığı bir toplum düşünülebilir mi? Yazar kendini anlatmada ve açıklamada edebî ve felsefi dili nasıl kullanmalıdır? Edebî eser felsefi biçim kazandıkça estetik beğeniden uzaklaşır mı?) liste olarak verilir. Sınıf kararıyla listeden bir soru seçilir. Seçilen soruya yönelik yazılı biçimde görüş veya argümanların oluşturulması sağlanır (**KB2.10**). Öğrencilere kendi görüş ve argümanına yönelik karşı veya alternatif olabilecek görüş ve argümanların neler olabileceği sorgulatılır (**KB2.8**). Cevaplar not aldırılır. Geliştirilen görüş veya argümandan hareketle felsefi bir metin yazdırılır (**E3.1, E3.7, E3.11, KB2.14**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**). Yazılan metin, performans görevi olarak kabul edilir ve felsefi metin inceleme ölçütlerinin yer aldığı dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme * Edebî eserlerden hareketle çekilmiş bir film ile edebî eserin estetik değerlerinin karşılaştırılması sağlanarak edebî eserde hayal gücüne bırakılan betimlemelerin somutlaştırılmasının yarattığı sorunlar değerlendirilebilir.

Hermeneutik gelenekteki metin-yazar-yorumcu ilişkisi H. G. Gadamer'in *Hakikat ve Yöntem* adlı eseri üzerinden tartışılabilir.

Platon, *Devlet* eserinde şairlerin yazdıkları şiirlerle insanları gerçeklikten uzaklaştırdıklarını ileri sürmüş ve bu nedenle şairleri ideal devletinden dışlamayı uygun bulmuştur. Platon'un bu görüşüne yönelik argümanların değerlendirildiği bir yansıtma yazısı yazılabilir.

Destekleme Edebiyatın felsefeyle ilişkisinden doğan felsefi soru ve problemlerin hayatla ilişkilendirilmesinde görsel ve görsel-işitsel materyaller kullanılabilir.

Edebiyatın felsefeyle ilişkisinin çözümlenmesinde iş birlikli öğrenme yöntemlerinden yararlanılabilir.

Felsefi metin yazma sürecinde edebiyatın felsefeyle ilişkisiyle ilgili görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: HAYATIN ANLAMI

Bu ünite de öğrencilerin hayatın anlamına yönelik felsefi soru ve problemleri anlamlandırması, felsefi düşünce ortaya koyması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama), SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER

E1.3. Azim ve Kararlılık, E3.1. Uzmanlaşma, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati k Olma, E3.8. Soru Sorma, E3.10. Eleştirel Bakma, E3.11. Özgün Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim

Değerler

D3. Çalışkanlık, D10. Mütevazılık, D11. Özgürlük, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB.1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Türk Dili ve Edebiyatı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Psikoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.8. Sorgulama, KB2.18. Tartışma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.13. Yapılandırma, KB2.14. Yorumlama, KB3.1. Karar Verme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.5.1. Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri anlayabilme

- Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri hayatıyla ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.5.2. Hayatın anlamına ilişkin felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Hayatın anlamına ilişkin felsefi problemleri çözümler.
- Hayatın anlamına ilişkin felsefi görüş ve argüman oluşturur.
- Hayatın anlamına ilişkin felsefi metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Mutluluk ve Hayat İlişkisi

Varoluş ve Kendi Olma

Anahtar Kavramlar

kaygı, kendi olma, mutluluk, ölüm, saçma, umutsuzluk, varoluş, yabancılaşma

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında açık uçlu sorular, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.

Performans görevi: Öğrenciler hayatın anlamına yönelik örnek olayların, durumların ve metaforların da yer aldığı bir metin yazar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin varlık felsefesi temel problemlerinden varoluşçuluk akımını, ahlak felsefesinin temel kavram ve problemlerini bildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Ünitede yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere açık uçlu sorular sorulur.

Köprü Kurma

Öğrencilerin kendi deneyimlerinden örnekler vererek "Hayatı anlamlı kılan nedir?" sorusunu cevaplamaları sağlanır. Hayatın anlamının sorgulandığı örnek sözler üzerinden öğrencilerin düşüncelerini ifade etmesi istenir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.5.1

Öğrencilerin hayatın anlamına ilişkin temel felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Hayatın anlamına yönelik görsel veya görsel-işitsel materyaller (video, belge, film kesiti) ile felsefi problemler (mutluluk, varoluş ve kendi olma) hakkında açıklamaların ve açık uçlu soruların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir (**OB1, OB4**). "Hayatın anlamı nedir? Hayatın bir amacı var mıdır? Ben kimim?" gibi sorular üzerinden öğrencilere hayatın anlamına yönelik sorgulamalar yaptırılır (**E3.8, KB2.8**). İnsanın hayatın anlamını, amacını ve önemini ne gibi olaylar ve durumlar karşısında sorgulayabileceğini yansıtan kısa hikâye veya örnek olaylar öğrenciye sunulur (**E3.11**). Süreçte örnek olay yöntemi kullanılabilir. Öğrencilerin hayatın anlamı problemlerini deneyimleri üzerinden kendi hayatlarıyla ilişkilendirmeleri sağlanır. Bu ilişkilendirmeyi yaşadığı bir olay, izlediği bir film, dinlediği bir şarkı, okuduğu bir hikâye veya romandan hareketle gerçekleştirir. Etkilendiği içsel ve dışsal etmenleri fark edip, olumlu bakış açısına sahip olarak süreci doğru yönetir (**E3.11, D12.1, KB2.10**). Yansıtma yazısı veya kısa bir hikâye yazmaları istenebilir (**E3.3, KB2.13**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

FEL.11.5.2

Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri çözümlenmeleri, görüş ve argüman oluşturmaları için öğrencilere mutluluk-hayat ilişkisi bağlamında çeşitli filozofların (Kung-Fu-Tzu, Sokrates, Epiküros, Stoa Okulu, Augustinus, Farabi, İbni Miskeyevh, Yûsuf Has Hâcip, A. Schopenhauer) görüşlerinin yer aldığı ve açık uçlu soruların bulunduğu bir çalışma kâğıdı verilir. Metinlerdeki kavram, problem ve argümanlar belirlenir **(OB1)**. Öğrencilerin hayatın anlamı problemini mutluluk bağlamında değerlendirmeleri ve mutluluğa nasıl ulaşılacağı konusunda erdem, haz, güç, özgürlük, acı, çile kavramlarını göz önüne alarak kendi görüş ve argümanlarını yazılı veya sözlü olarak ifade etmeleri sağlanır **(E3.2, SDB1.3, KB2.10)**. Öğrencilerden insanın zayıf ve güçlü yanlarının farkında olması ve bencil davranışlarından kaçınmasının önemini ifade etmeleri istenir **(D10.3)**. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Hayatın anlamına yönelik varoluş ve kendi olma problemini çözümlenmeleri, görüş ve argüman oluşturmaları amacıyla öğrencilere bu problemi felsefi bir tartışma konusu hâline getiren tarihsel, sosyal ve kültürel koşullar açıklanır. Bu bağlamda varoluşçu problemlerin doğuşuna kaynaklık eden bilimsel, teknolojik, toplumsal, politik gelişmeleri ve varoluşçu felsefenin tarihsel seyrini, karakteristik özelliklerini açıklayan bir akış diyagramı oluşturulur **(OB1)**. Öğrencilerin varoluşsal problemleri doğuran koşulların neler olabileceği hakkında tartışma yapmaları sağlanır **(KB2.18)**. Hayatın anlamına ilişkin olarak varoluş ve kendi problemi ile bu bağlamdaki temel kavramlara (varoluş, umutsuzluk, kaygı, ölüm, yabancılaşma, yalnızlık, saçma) dair ilgili filozofların (S. Kierkegaard, F. Nietzsche, M. Heidegger, A. Camus, J. P. Sartre) görüşlerinin yer aldığı bir çalışma kâğıdı sunulur **(OB1)**. İlgili filozofların görüş veya argümanlarının benzer ve farklı yanları, güçlü ve zayıf tarafları, ilgili kavramlara yükledikleri anlamlar hakkında çıkarım yaptırılarak öğrencilerin varoluş ve kendi olma problemine yönelik görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır **(E3.10, KB2.7, KB2.10)**. Öğrencilerin görüşlerini gerekçelendirebilmeleri, öne sürülen görüşlerdeki tutarsızlık veya çelişkileri tespit edebilmeleri ve bu doğrultuda öne sürülen görüşleri kabul ya da reddedebilmeleri için kontrol listesi kullanılır **(E3.10)**. Öğrencilerin varoluş, umutsuzluk, kaygı, ölüm, yabancılaşma, yalnızlık, saçma kavramlarına yükleyebilecekleri anlamları yazılı veya sözlü biçimde ifade etmesi gerçekleştirilir **(E3.11, SDB2.1)**. Öğrencilerin oluşturulan özgür düşünme ortamında düşüncelerini rahatça ifade edebilmeleri, anlamadıkları konular için birbirlerine sorular sormaları, kararlı bir şekilde düşüncelerini savunabilmeleri desteklenir; öğrenciler, farklı düşüncelere sahip olanlara nezaket ve anlayış göstermeleri konusunda yönlendirilir **(E1.3, KB3.1)**. Bunu yaparken kişisel ve toplumsal haklar da gözétilir **(D11.3)**.

Öğrencilerin hayatın anlamı sorunlarına yönelik felsefi bir metin yazmaları amaçlanır. Bu problemde filozofların kullandıkları kavram ve görüşlerden oluşan bir liste yapılır. Hayatın anlamına yönelik örnek olayların, durumların ve metaforların da yer aldığı felsefi bir metin yazdırılır **(E3.1, E3.7, E3.11, KB2.14)**. Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır **(D3.2, D16.3)**. Yazılan metin, performans görevi olarak kabul edilir ve felsefi metin inceleme ölçütlerinin yer aldığı dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Gülşehri'nin *Mantıku't Tayr* adlı eserinden yola çıkarak insanın anlam arayışı üzerine görüş geliştirilebilir.

İnsanın kendini gerçekleştirebilmesine ilişkin düşünceler, F. Nietzsche'nin *Böyle Buyurdu Zerdüş* adlı eserindeki "Üç Dönüşüm Üstüne" bölümü çerçevesinde değerlendirilebilir.

* Sosyal medya paylaşımlarını ve sosyal medyada var olmayı "görünüyorum o hâlde varım" mottosu çerçevesinde tartışmaları istenebilir.

Destekleme Hayatın anlamına yönelik problemini çözümleme, görüş ve argüman oluşturma sürecinde akran destekli öğrenmeden faydalanılabilir.

Hayatın anlamına ilişkin varoluş ve kendi olma problemlerinin çözümlenmesinde sadeleştirilmiş metinler verilebilir.

Felsefi metin yazma sürecinde iş birliğine dayalı öğrenme yöntemlerinden yararlanılabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. ÜNİTE: HUKUK VE FELSEFE

Bu ünite de öğrencilerin hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması, hukuk sorunları üzerine felsefi düşünce ortaya koyması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme (SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama), SBAB 15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER

E2.5. Oyunseverlik, E3.1. Uzmanlaşma, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.6. Analitik Düşünme, E3.7. Sistematik Olma, E3.11. Özgün Düşünme

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D1. Adalet, D3. Çalışkanlık, D8. Mahremiyet, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Tarih, Sosyoloji, İnsan Hakları ve Demokrasi

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.14. Yorumlama, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.6.1. Hukukun doğasına yönelik soru ve felsefi problemleri anlayabilme

- Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri toplumsal hayat ile ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.6.2. Hukuk sorunları üzerine felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Hak ve özgürlüklerin hukuksal temellerini çözümler.
- Temel hukuk sorunlarına yönelik görüş ve argüman oluşturur.
- Hukuk sorunlarına ilişkin felsefi bir metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hukukun Gereği ve Önemi
Hukukun Kaynağı [Doğal (Tabii) Hukuk, Pozitif Hukuk]
Ahlak-Hukuk İlişkisi

Anahtar Kavramlar

ceza, hakkaniyet, hukuk, suç, yasa

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme kanıtlarında ve öğrenme-öğretme uygulamalarında gözlem formu, eşleştirme testi, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği ve performans görevi kullanılabilir.
Performans görevi: Öğrenciler, güncel hukuk sorunlarına yönelik felsefi bir metin yazar.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin siyaset felsefesinin temel kavram ve problemlerini bildikleri; suç, ceza, hak ve ahlak kavramları hakkında genel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Ünitede yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere eşleştirme testi uygulanır.

Köprü Kurma

Yazılı ve görsel materyaller aracılığıyla öğrencilerin sınıfta, okulda veya günlük hayatta uyulması gereken kuralların neler olduğu, bu kurallara uyulmadığında ne gibi sorunlar yaşanabileceğine ilişkin tahminde bulunmaları sağlanır. Hak ve özgürlüklerin bilinmesine, eşit ve adil olmanın önemine dikkat çekilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.6.1

Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri açıklamaları için öğrencilere toplumsal alanda yaşanan hukuki olaylar ve sorunlara ilişkin açıklama veya görsel materyallerin yer aldığı çalışma kâğıdı verilir (**OB1, OB4**). Hukukun gereği hakkında çıkarımda bulundurulur (**OB4**). "Kural ve yasalar olmadığında kişisel özgürlük nasıl korunabilir, kişisel bilgilerin gizliliği nasıl sağlanabilir?" soruları üzerinden fikir belirtilmesi sağlanır (**E3.11, D8.2**). Bu aşamada forum, konuşma halkaları vb. teknikler kullanılabilir ve süreç, gözlem formu ile değerlendirilebilir (**KB2.8**). Öğrencilere bireylerin hangi haklara sahip oldukları ve bu hakların nasıl tanımlandığı sorulur. Hukukun kaynağına ilişkin doğal ve pozitif hukukla ilgili açıklamaların yer aldığı bilgi kartları verilir. Öğrencilerden verdikleri cevaplar ile bilgi kartlarındaki açıklamaları eşleştirmeleri istenir (**E2.5**). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri toplumsal hayat ile ilişkilendirerek değerlendirmeleri için öğrencilere güvenilir kaynaklardan derlenen dava örnekleri verilir.

Suç ve cezanın orantı/orantısızlık, caydırıcılık, hakkaniyet ilkelerine uygunluğu açısından tartışılması sağlanır (**E3.6, D1.2**). Tartışma sürecinde görüş geliştirme ve panel gibi teknikler kullanılabilir. Tartışmanın sonunda öğrencilerin adaletin tesisinde ceza ve mükâfatın etkililiğine ilişkin yönlendirici sorularla çıkarımda bulunmaları ve bunları yazılı olarak ifade etmeleri sağlanır (**KB2.10**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

FEL.11.6.2

Hak ve özgürlüklerin hukuksal temellerini çözümlenmeleri amacıyla öğrencilere insan haklarının tarihsel gelişimini anlatan animasyon, kısa film, belgesel, sunu veya örnek metinler ile temel insan hakları ve özgürlüklerini açıklayan çalışma kâğıdı verilir. İnsan haklarıyla ilgili hangi kavram ve sorunların öne çıktığı tartışılır. Bu süreçte öğrencilerin insan haklarının evrenselliğini göz önüne alarak ayrımcılık ve ırkçılık temelli düşüncelerin yaratacağı problemler hakkında görüş bildirmeleri ve bu problemlere ne gibi çözümler getirilebileceğini değerlendirmeleri sağlanır (**D1.1, OB6, KB3.3**). Öğrencilerin tartışma sırasında farklı görüşlere saygı duyulmasının önemi hakkında çıkarım yapmaları sağlanır (**D14.1**).

Öğrencilerin temel hukuk sorunlarından birine yönelik görüş veya argüman oluşturmaları amaçlanır. Hukuk ve ahlak kurallarının özelliklerini açıklayan yapılandırılmış bir metin verilir. Bu kurallar arasındaki benzerlik ve farklılıkların bir tablo veya venn şeması üzerinden belirlenmesi gerçekleştirilir (**KB2.7**). Kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Toplumda adaletin tesis edilmesinde hukuk ve ahlakın işlevinin ne olduğu üzerine tartışma yaptırılır (**KB2.18**). Hukuk ya da ahlak ilkelerine göre hareket edilmediğinde ortaya çıkabilecek sonuçlar hakkında görüşler alınır (**E3.5**). Tartışmalar sonucunda toplumda adaletin tesis edilmesinde hukukun ve ahlakın işlevi konusunda yazılı biçimde argüman oluşturulması sağlanır (**SDB3.3, KB2.10**). Öz veya akran değerlendirme formu kullanılabilir (**E3.5**).

Öğrencilerin hukuk sorunlarına yönelik felsefi metin yazmaları amaçlanır. Güncel hukuk (bilişim suçları, insan hakları ihlalleri, fikir hakları mülkiyeti, özel hayatın gizliliği vb.) ve uluslararası hukuk sorunlarına (Kıbrıs, Adalar vb.) örnek teşkil edecek haberlerin araştırılması sağlanır. Araştırmadan hareketle ilgili sorunların felsefi bakış açısıyla değerlendirildiği bir metin yazdırılır (**E3.1, E3.7, E3.11, KB2.14**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**). Yazılan metin, performans görevi olarak kabul edilir ve felsefi metin inceleme ölçütlerinin yer aldığı dereceli puanlama anahtarı veya dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

E. Said'in görüşleri temel alınarak oryantalizm ve sömürgecilik kavramları çerçevesinde küresel ölçekte adalet ve eşitlik ilkelerine uygun bir düzenin imkânı tartışılabilir.

* "Yasal olan her şey ahlaka uygun mudur?" sorusu hayatla ilişkilendirilerek değerlendirilebilir.

Yapay zekânın güncel hukuk sorunlarının çözümündeki rollerinin neler olabileceğine ilişkin bir metin yazdırılabilir.

Destekleme

Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemlerin açıklanmasında görsellerle zenginleştirilmiş bilgi kartları ve günlük hayat örneklerini içeren dijital materyaller kullanılabilir.

Hukukun doğasına ilişkin felsefi soru ve problemlerinin çözümlenmesine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında akran destekli öğrenmeden yararlanılabilir.

Felsefi metin yazma sürecinde güncel hukuk sorunları ile ilgili görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

EKLER

FELSEFİ METİN İNCELEME PERFORMANS GÖREVİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Bu form öğrencinin incelediği felsefi metnin öğretmen tarafından değerlendirilebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencinin durumunu en doğru yansıtan seçeneğin puanını ilgili bölüme yazınız.

Adı ve Soyadı:

Tarih:...../...../.....

Sınıfı-Numarası:

ÖLÇÜTLER	PUANLAMA				PUAN
	Yeterli değil (1)	Kabul edilebilir (2)	İyi (3)	Çok iyi (4)	
Felsefi Kavramların Belirlenmesi (16 puan)	Belirlenen kavramlar felsefi değildir. (1-4 p)	Belirlenen kavramların bir kısmı felsefidir. (5-8 p)	Belirlenen kavramların çoğu felsefidir. (9-12 p)	Belirlenen kavramlar metnin felsefi görüşünün ana kavramlarıdır. (13-16 p)	
Felsefi Problemin Belirlenmesi (16 puan)	Felsefi problem belirlenmemiştir. (1-4 p)	Felsefi problem kısmen ifade edilmiştir. (5-8 p)	Felsefi problem doğru ifade edilmiştir. (9-12 p)	Felsefi problem literatüre uygun ifade edilmiştir. (13-16 p)	
Yargıların Belirlenmesi (16 puan)	Yargılar belirlenmemiştir. (1-4 p)	Yargılar kısmen belirlenmiştir. (5-8 p)	Yargıların çoğu belirlenmiştir. (9-12 p)	Yargıların hepsi belirlenmiştir. (13-16 p)	
Akıl Yürütme ve Argümanların Bulunması (24 puan)	Akıl yürütme ve argümanlar bulunamamıştır. (1-5 p)	Akıl yürütme ve argümanlar kısmen bulunmuştur. (6-10 p)	Akıl yürütme ve argümanların çoğu bulunmuştur. (11-16 p)	Akıl yürütme ve argümanların hepsi bulunmuştur. (17-24 p)	
Argümanların Öncül ve Sonuçlarının Gösterilmesi (18 puan)	Argümanların öncül ve sonuçları gösterilememiştir. (1-4 p)	Argümanların öncül ve sonuçları kısmen gösterilmiştir. (5-8 p)	Argümanların öncül ve sonuçlarının çoğu gösterilmiştir. (9-12 p)	Argümanların öncül ve sonuçlarının hepsi gösterilmiştir. (13-18 p)	
Savunulan Felsefi Görüşün Eleştirilmesi (10 puan)	Savunulan felsefi görüş eleştirilememiştir. (1 p)	Savunulan felsefi görüş kısmen eleştirilmiştir. (2-4 p)	Savunulan felsefi görüş doğru eleştirilmiştir. (5-7 p)	Savunulan felsefi görüş literatüre uygun eleştirilmiştir. (8-10 p)	
Öğretmen yorumu:					
TOPLAM					

FELSEFİ METİN YAZIMI PERFORMANS GÖREVİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Bu form öğrencinin yazdığı felsefi metnin öğretmen tarafından değerlendirilebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencinin durumunu en doğru yansıtan seçeneğin puanını ilgili bölüme yazınız.

Adı ve Soyadı:

Tarih:...../...../.....

Sınıfı-Numarası:

ÖLÇÜTLER	PUANLAMA				PUAN
	Yeterli değil (1)	Kabul edilebilir (2)	İyi (3)	Çok iyi (4)	
Problem Tanımlanması (16 puan)	Problem tanımlanamamıştır. (1-4 p)	Problem belli bir düzeyde tanımlanmıştır. (5-8 p)	Problem anlaşılır bir biçimde tanımlanmıştır. (9-12 p)	Problem tam olarak tanımlanmıştır. (13-16 p)	
Kavramların Yansıtılması (16 puan)	Belirlenen kavramlar problemi yansıtmamaktadır. (1-4 p)	Belirlenen kavramlar problemin bir kısmını yansıtmaktadır. (5-8 p)	Belirlenen kavramlar problemin çoğunu yansıtmaktadır. (9-12 p)	Belirlenen kavramlar problemin tamamını yansıtmaktadır. (13-16 p)	
Argümanın Ortaya Konması (16 puan)	Argüman ortaya konmamıştır. (1-4 p)	Argüman kısmen ortaya konmuştur. (5-8 p)	Argüman iyi bir şekilde ortaya konmuştur. (9-12 p)	Argüman tam olarak ortaya konmuştur. (13-16 p)	
Temellendirmenin Yapılması (16 puan)	Gerekçeleri ile temellendirme yapılmamıştır. (1-4 p)	Temellendirme kısmen gerekçelendirilmiştir. (5-8 p)	Temellendirmenin çoğu gerekçelendirilmiştir. (9-12 p)	Temellendirme tam olarak gerekçelendirilmiştir. (13-16 p)	
Felsefi Terminolojinin Yansıtılması (16 puan)	Felsefi terminoloji yansıtılmamıştır. (1-4 p)	Felsefi terminoloji kısmen yansıtılmıştır. (5-8 p)	Felsefi terminolojinin çoğu yansıtılmıştır. (9-12 p)	Felsefi terminoloji tam olarak yansıtılmıştır. (13-16 p)	
Dilin Etkili Kullanılması (10 puan)	Dil etkili kullanılmamıştır. (1 p)	Dil kısmen etkili kullanılmıştır. (2-4 p)	Dil genellikle etkili kullanılmıştır. (5-7 p)	Dil etkili kullanılmıştır. (8-10 p)	
Metnin Bütünlüğünün Sağlanması (10 puan)	Metnin bütünlüğü sağlanmamıştır. (1 p)	Metnin bütünlüğü kısmen sağlanmıştır. (2-4 p)	Metnin bütünlüğünün çoğu sağlanmıştır. (5-7 p)	Metnin bütünlüğü tam olarak sağlanmıştır. (8-10 p)	
Öğretmen yorumu:					
TOPLAM					

